le, & eſt conceptus realis, quatenus non habet eſſe per ſolam intellectus operationem, ſed verè exprimit id, quod eſt à parte rei, quo ſenſu dicere ſolemus (ait Doct. loc.cit.) hæc propoſitio *homo eſt aſinus* eſt realiter falſa, non quod ly *realiter* importet in falſitate formalitatem realem, & poſitivam, ſed quatenus idem ſonat, quod verè falſa, ecce reſponſum in forma quid ergo clamitat arguens? ex quo deinde patet, quid ſit dicendum ad conſequentiam illatam ex illo antecedenti; cum enim infertur, ſi eſſet ens, privatio eſſet ens, quod eſt abſurdum; eſſet ens primo modo, quod eſt eſſe verè ens, negatur eſſe ens ſecundo modo, quo pacto dicitur ens quicquid habet eſſe, vel reperitur in rerum natura præter fictionem intellectus qualecunque ſit illud eſſe ſive poſitivum, ſeu negativum, & ſic conceditur abſque ulla abſurditate.

Ut autem adhuc magis pateat hoc argumentum non eſſe benè propoſitum, neque concludere intentum, eſt advertendum nec materiam, nec formam, nec privationem eſſe eſsentialiter principia, ſeu non includere eſſentialiter rationem principii, quia ratio principii conſiſtit in reſpectu principii ad principiatum, & clarum eſt præſertim in Scola noſtra nullum reſpectum eſſe de eſſentia abſoluti, quales ſunt materia, & forma, tum quia merè illis accidit, quod hanc, vel illam mutationem principient; Quod ſi dicas, rationem principii ſaltem fundamentaliter ſumptam illis intrinſecè, & eſsentialiter convenire; hoc frivolum eſt, quia ratio principii in hoc ſenſu in materia v.g. & forma non importat, niſi entitates earum abſolutas, & eſt, ac ſi diceremus eſsentiam materiæ eſse de eſsentia materiæ, unde notat Scot.4.d.43.q.3.H. quod cum quæritur, an potentia ſit de eſſentia materiæ non quæritur de potentia fundamentaliter ſumpta, quia hoc modo ſumpta eſt ipſa eſsentia materiæ. Cum ergo quæritur, an ratio principii univocè conveniat materiæ, formæ, & privationi, non eſt quæſtio de illis ſecundum ſuas entitates conſideratis, ſed conſideratis ſub ratione principii ſeu quantenus principia ſunt; & ſenſus eſt, an ratio principii in communi univocè conveniat influxibus, ſeu rationibus principiandi, quas exercent materia, forma, & privatio in phyſica mutatione.

Hoc prænotato jam conſtat argumentum illud non benè concludere, nam quamvis concederetur rationem Principii in communi, in qua conveniunt materia, forma, & privatio ſub ratione principiorum, non eſse ens, vel eſse non ens, non hinc ſequitur materiam, & formam eſse eſsentialiter non ens, quia ratio principii non illis convenit eſsentialiter, ſed accidentaliter, & eſt prædicatum illis univocum (ut phraſi utamur Scotica) non tamen univocè dictum, ſicut eſt album reſpectu nivis, & Cygni; non eſt autem inconveniens aliquam privationem vel negationem de aliquo poſitivo dici accidentaliter, ſicut aer dicitur tenebroſus, homo non albus, &c. Hoc eodem vitio laborat replica, quam fecit arguens in appendice, ut patet diſcurrenti per illam; præterquamquod argumentum illud abſolutè ſumptum non benè probat non dari conceptum præciſum ab ente poſitivo, & negativo, ut ex multis capitibus oſtenſum eſt diſp.2.Met. quæſt.9.art.3.& præcipuè, quia contrarium opinantes ſtatim dicent conceptum illum præciſum abſtrahere ab ente poſitivo, & non ente poſitivo; & cum urget arguens impoſſibile eſse concipere, aut explicare quiſnam eſset ille conceptus; contrarii dicent hanc eſse petitionem principii, atq; eſse probandum id eſse impoſſibile: & quod ens reale, ut ſecernitur ab ente rationis, quod ſolùm habet eſse per intellectum, ſub ſe comprehendit nedum entia poſitiva, ſed etiam negationes, & privationes ex natura rei ſua ſubjecta afficientes, & in iſta abſtractione explicari ſufficienter, ut illud importet, quod habet eſſe, vel reperitur, aut reperiri poteſt in rerum natura citrà quodcunque opus intellectus, qualecumque ſit illud eſse ſive poſitivum, ſive negativum, vide diſp.2.Met.q.2.art.3.ubi demonſtratur argumentum illud ita propoſitum non concludere intentum; An verò in Met. melius diſcurrat Maſtrius, quam faceret in reliquis Philoſophiæ partibus, poterit arguens experiri in eis preſertim locis, in quibus ejus doctrina impugnatur.

Suſtinendo tamen communem opinionem, quod non detur ens reale commune univocum poſitivo, & negativo, ad hanc replicam reſpondetur, ut ad principale argumentum, rationem principii univocè communem illis tribus non eſse ens poſitivum, quia ratio principii in fieri, ut ſic, non neceſsariò dicit ordinem, ſeu habitudinem poſitivam principii ad principiatum, ſicut nec negativam, ſed ab utroque præſcindit, & in tali præciſione per hoc explicatur, ut ſit illud quod neceſsariò concurrit ad mutationem phyſicam, ſive talis concurſus ſit poſitivus, ſive non; quæ ratio, ut ſic, benè ſalvari poteſt in materia, & forma, ac in ipſa privatione; unde ex hoc non ſequitur rationem entis realis poſse præſcindi à poſitivo, & negativo, quia talis ratio ex ſuo conceptu formali quid poſitivum dicit, ſed tantum rationem principii in fieri reſpectu mutationis, ut diſp.cit. Met.dictum eſt n.80.

Ex quo etiam patet non fuiſse neceſsariam aliam reſponſionem ad duas confirmationes, quas Pontius adduxerat diſp.2. Phyſ. num. 18. cùm ſola reſponſio jam aſſignata ad principale argumentum ſatis quoque ad illas ſufficeret, etenim prima confirmatio erat hæc, quod non poteſt concipi, aut aſſignari aliqua una ratio, quæ tribus principiis competat univocè; ſed hoc aſsumptum eſt falſum, jam enim aſſignatus eſt conceptus communis univocus, in quo conveniunt in ratione principii, licet aſſignari nequeat conceptus talis communis, in quo conveniant in ratione entis. Secunda confirmatio erat, quia in quacunque ratione aſſignabili debet ponit ly aliquid, aut æquivalens; ſed ly aliquid, ut dicitur de ente, & non ente, non ſignificat aliquam unam rationem, ergo non eſt aſſignabilis aliqua una ratio principii illi univocè communis. Reſpond. quod licèt ly *aliquid* ut dicitur de ente, & non ente non ſignificet aliquam unam rationem, benè tamen ut dicitur de principio poſitivo, & privativo, & ratio eſt ſæpiùs inculcata, quia non eſt eadem ratio de ente reali, ut ſic, & conceptu principii, in fieri, quia ens reale ex ſuo conceptu formali quid poſitivum dicit, & ideò implicat, eſſe de ſe præciſum à poſitivo, & privativo, at non ſit principium reale, quia ut ſic præſcindit à rationibus principiandi poſitiva, & privativa.

Dices ratio principii realis ut ſic, vel includit rationem entis realis, vel non, non ſecundum, quia tunc materia, & forma non eſsent principia realia; ſi primum, ergo ſicut datur ratio præciſa principii realis à poſitivo, & negativo, ita quoque dabitur ratio præciſa entis realis à poſitivo, & negativo. Reſ. ut ab initio dictum eſt, quod ſi per ens reale intelligas rationem veri entis, & poſitivi, in hoc ſenſu principium in fieri, ut ſic, non includit rationem entis realis, ſi verò per ens reale intelligas quicquid excludit fictionem intellectus, & in rerum natura reperitur ſecluſo opere intellectus, in hoc ſenſu principium in fieri dicit quid reale; quæ realitas à poſitivo, & privativo præſcindit, cum etiam conveniat privationibus, & negationibus ex natura rei ſubjecta ſua afficientibus.

Videamus tandem, an Pontius ſit melior reſpondens, quam arguens: nos diſp.1. Phyſic.q.1.num.8. probavimus illa tria principia univocè convenire in ratione principii, ut ſic, argumento famoſo, quo utitur Doctor 1.d.3.q 2.B.ad probandam univocationem entis, omnis intellectus certus de uno conceptu, & dubius de duobus, vel diverſis, habet conceptum, de quo eſt certus, alium à conceptibus, de quibus eſt dubius, & utriuſque communem; ſed intellectus poteſt eſse certus de privatione quod ſit principium mutationis, & incertus an ſit principium per modum termini à quo, vel ad quem; ergo datur conceptus principii, ut ſic communis univocè tribus principiis.

Reſpondet Pontius diſput.2. Phyſic. num.20. diſtinguendo majorem, quando ille conceptus, de quo eſt certus, eſt conceptus determinatus, concedit, quando non, negat majorem, & inſtantias ait patere ex dictis in logica de ultimis differentiis, ac individuis. Vide quam benè tractet hic candidus Scotiſta famoſam illam Scoti maximam, poteratne magis illam labefactare, quam illa reſponſione? hæc eſt communis reſponſio Thomiſtarum, qua utuntur ad enervandam Doctoris rationem, ac deſtruendam unitatem conceptus entis, quam latè impugnatam vide diſp 2. Metaph.q.1.num.6. & pedibus junctis impugnant alii Scotiſtæ Can. Tromb. Bargius ibi citati, imò & ipſe Doctor.1.d.8.q.3. verſic. *tertio modo reſpondetur*; Quin etiam ipſe reſpondens diſp.6. log.q.2. adducens argumentum, quo probatur dari conceptum individuationis, ut ſic, omnibus hæcceitatibus communem, quia aſſignata ratione hæcceitatis, ita intrinſecè, & quidditativè hanc rationem participat Petreitas, & Pauleitas, ſicut Petrus, & Paulus participant ipſam rationem humanitatis, refert quorundam Scotiſtarum reſponſionem, nempè per illum conceptum communem hæcceitatis non exprimi aliquam rationem communem individuationis, ut ſic, ſed immediatè, & indeterminatè omnes, etenim dicebant per aliquem conceptum communem explicari interdum rationem unam objectivam, ut cum dicitur, quod homo eſt animal rationale; aliquando verò plura etiam explicitè, ſed indeterminatè, ut ſi quis explicare vellet hunc conceptum, quem haberet de aliquo animali, quod eſſet vel rationale, vel irrationale, dicendo, quod deberet eſſe potens diſcurrere, vel impotens; & dicebant convenientiam in conceptu primi generis inferre unitatem, & univocationem conceptus, non verò convenientiam in conceptu ſecundi generis. Hanc (inquam) reſponſionem afferens Pontius ad præfatam difficultatem ait ſibi ſemper viſam eſſe difficilem; quia hic dicendi modus viam ſternit ad negandam præciſionem objectivam aliorum graduum communium, nam pariter dici poteſt per hoc, quod eſt hominem eſſe animal rationale, non explicari aliquid determinatum, ſed immediatè, ac indeterminatè plura, nec omnes homines convenire in aliqua ratione communi hominis; ita Pontius ibi diſcurrit; videat modò an hic ſuus diſcurſus benè cohæreat cum reſponſione ab ipſo data ad illam Scoti maximam, quæ ſanè directè probat in eo caſu, quando intellectus eſt certus de uno, & dubius de duobus conceptibus conceptum illum eſſe certum, & determinatum, ut dictum eſt diſp.1.Met.q.1.num.6. quod ſi eludatur per diſtinctionem allatam de conceptu determinato, ac indeterminato, ſanè præcluditur via ad probandam præciſionem cujuſcunque alterius conceptus.

Deinde quare reſpondens, qui nuper clamitabat nos non applicaſſe doctrinam reſponſionis noſtræ ad formam argumenti, modò doctrinam datam in diſtinctione majoris non applicat ad minorem? tunc enim vidiſſet inſufficientiam reſponſionis; ſiquidem tenebatur dicere, quod quando ſumus certi, formam, vel privationem eſse principium mutationis, non habemus aliquem conceptum determinatum de ipſis, ſed indeterminatum, & ſub diſtinctione, nempè quod concurrit vel per modum termini à quo, vel ad quem. Sed hoc ſatis inconſultò diceretur, quia licèt quando in explicatione ponitur diſjunctio *vel* ſive *aut* facilè poſſit deduci, quod explicentur plura indeterminatè, quando tamen in explicatione illius conceptus communis talis particula non opponitur, ſignum eſt per illum conceptum exprimi unum determinatum ſignificatum immediatè, & non plura immediatè, ac indeterminatè; talis autem eſt conceptus, quo exprimitur principium mutationis phyſicæ in communi, eſt enim illud, ad quod neceſſariam dicit dependentiam mutatio phyſica,

ſeu quod neceſſariò ad mutationem concurrit omninò præſcindendo à ſingularibus rationibus principiandi per modum ſubjecti, vel termini à quo, vel ad quem.

QUÆSTIO II.

De ſubjecto, & termino Generationis, & Corruptionis.

48 DE ſubjecto generationis in primis eſt quæſtio, nam Bannez 2.de Gen.c.4.q.11.Jo.de S.Thom. ibi q.1.art.5. & quidam alii Thomiſtæ aſſerunt generationem ſubſtantialem immediatè ſubjectari in toto compoſito denuò genito, cæteri verò communiter in materia prima. Deinde eſt controverſia de termino, tam totali, & completo, *Qui* nuncupato, quàm formali, & in completo *quo* appellato; Aliqui enim hunc terminum volunt eſſe formam, & videtur communis Antiquorum, qui formam ponebant terminum formalem, & inadæquatum, compoſitum autem totalem, & adæquatum. Aliqui verò Recentiores aſſignant potius pro termino formali, & *Quo* unionem, quia uniendo formam materiæ conſtituitur compoſitum, & poſſet forma inveniri præexiſtens, ſicut materia, ac de facto in humana generatione is, qui generat, non producit animam, ſed unionem, ita Hurt.diſ.11.Phyſ.ſect.6.§.37. Moriſ.diſp.1.de Gen. dub.4. Averſa q.14.ſect.3. & q.37.ſect.3. & alii quibus conſentiunt Conimb.1. de Gen.c.4.q.13.art.1.& 2. Areſius q.14.ſect.2. Alii tandem aſſignant utrumque ſimul, ut dicendo formam, & unionem, vel dicendo formam unitam, vel dicendo formam, ut unitam, ita quod unio non ſit terminus generationis, ſed potius applicatio, vel conditio, ita Ruvius hic tract.1.q.3. Joan.de S.Th. q.1.art.4. & alii quamplures, quibus ſubſcribunt Areſius cit.& Conimb. quæſt.15. art.2. De termino etiam totali, & adæquato non eſt una omnium Sententia, cum enim hoc ſit duplex, unum eſt natura, quæ immediatè reſultat ex unione formæ cum materia, aliud eſt ſuppoſitum, quod ex natura, & ſubſiſtentia, tanquam ex proprio termino ejus conſtat, quidam ut Ruvius, & Conimbr. cit. volunt terminum totalem, & adæquatum eſſe naturam, ſuppoſitum verò eſſe veluti terminum ultimatum, remotum, & extrinſecum, alii verò ut Joan.de S.Thom.cit. & Complut.diſp.2. q.3. aſſerunt totalem, & adæquatum terminum generationis eſſe ipſum compoſitum, non ſolum ut dicit naturam, ſed etiam ut dicit ſuppoſitum, ita quod ipſa ſubſiſtentia ſpectet ad terminum intrinſecum generationis, & non ſolum extrinſecum, & reſultantem.

De corruptione autem poteſt eſſe dubitatio, ſaltem quoad terminum formalem ob rationes, quibus nuper P. Ferchius veſtig. 6. lib. 1. cap.2. probat ex profeſſo omnem formam ſubſtantialem univerſim eſſe ſeparabilem à materia, ſempiternam, atque incorruptibilem, quia enim illas affert, velut ex ſuo penu, nec ſolvit, cum tamen c.3. & 4 ſolvat, quas affert ex aliis pro altera parte contradictionis, ſcilicet nullam formam ſubſtantialem eſſe ſeparabilem, relinquere videtur univerſalem illam affirmativam, ut veram, vel ut minimum ſatis probabilem in Ariſt. ſent. qua data nunquam forma terminus formalis corruptionis ſtatuenda foret, ſed ſola unio, qua diſſoluta, compoſitum quoque deſtrueretur. Quæ hic Ferchius obiicit lib. defenſ. pag. 263. circa logicæ rudimenta, vide ſoluta, & impugnata lib. expurg. querel. 25.

ARTICULUS I.

Aſſignatur ſubjectum, & terminus Generationis.

49 HÆc quæſtio reſolvenda eſt juxta allatam diſtinctionem in q. præced. de generatione in ratione mutationis, & productionis, & quamvis in communi modo loquendi generatio dicatur mutatio, ut comparatur ad ſubjectum, productio, ut comparatur ad terminum, ut notat Doctor 4.d.11.q.1.§. *quantum ad tertium*, nihilominus abſolutè loquendo, & in ratione mutationis ſuum quoque debet reſpicere terminum ad quem, cum hic potiſſimum conſtituatur unum ex principiis ejus, & in ratione productionis ſuum ſubjectum, cum ſic non dicat, niſi relationem quandam producentis ad productum, ſi activè, vel è contra, ſi paſſivè ſumatur, aut in ſentent. aliorum modum aliquem abſolutum ſubſtantialem, vel accidentalem, qui quoque ſubjecto indigebit; itaque terminus, & ſubjectum generationis in utroque ſenſu hic aſſignanda ſunt.

Dicimus primò ſi generatio ſpectetur in ratione mutationis, ſubjectum ejus tam inhæſionis, quàm denominationis eſt materia, vel quod gerit materiæ vicem, (ut in animatis eſt corpus pro altera parte) terminus verò eſt forma ipſa, quæ de novo acquiritur, non compoſitum. Quoad primam partem eſt Scoti 7.Met.q.8.& 1.d.2.q.7.K. & d.5.q.2.E. & Ariſtot. expreſſis verbis 1. de Gen.24.& 8. Met.15. Nec juvat, quod ait Bannez, hæc teſtimonia intelligenda eſſe de ſubjecto, circa quod exercetur generatio ſubſtantialis, non verò de ſubjecto inhæſionis, & informationis, nam ſicut mobile eſt ſubjectum, circa quod exercetur motus; ita materia eſt ſubjectum, circa quod exercetur generatio, non verò, in qua recipitur, & inhæret. Non juvat, nam Ariſt.1. de Gen.24. ſic loquitur, *eſt autem & materia maximè quidem, & propriè ſubjectum generationis, & corruptionis ſuſceptibile*, ergo ex Ariſtot. eſt ſubjectum inhæſionis, & receptionis. Tum quia id, circa quod exercetur motus, & mutatio, eſt propriè ſubjectum inhæſionis ex 3. Phyſ. 6. ubi motus dicitur eſſe in mobili, ut in ſubjecto, quod actuat, quatenus eſt in potentia; neque enim hìc locum habet, ut perperam arbitratus eſt Bannez, diſtinctio illa de ſubjecto ſcientiarum *in quo*, quod eſt inhæſionis, & *circa quod*, quod eſt conſiderationis, accidentia enim qualis eſt generatio, non niſi ſubjectum inhæſionis agnoſcunt, & ideò in propoſito ſubjectum in quo, & circa quod omninò coincidunt. Accedit materiam eſſe, quæ à privatione tranſit ad formam in generatione, vel è contra in corruptione, & quæ mutari dicitur, ergo eſt ſubjectum inhæſionis, quia ut ait Ariſtot. 5. Phyſic. 12. de mutatione loquens, *cui ineſt, illud mutatur*. Rurſus idem eſt ſubjectum motus, & mutationis, ac termini ejus, ut dicitur 3. Phyſicor. loco cit. quia motus eſt ipſa forma in fieri, cùm ergo materia ſit ſubjectum inhæſionis formæ, erit etiam generationis, quæ eſt via ad ipſam. Demum probari poſſet concluſio ex alio capite, quod ſubjectum inhæſionis nequeat eſſe compoſitum, quod de novo fit, tum quia dum generatio exercetur, compoſitum adhuc non eſt, vel non intelligitur eſſe; tum quia ipſum non permanet ſub utroque termino mutationis; tum quia ipſum non dicitur mutari, ſed produci, ergo ſubjectum generationis ſub ratione mutationis ſtatui nequit, ſed ſola materia, cui hæc munera competunt.

Pontius in append. apolog. numer. 56. quæritur, quod in ep. ad Lectorem in Phyſica noſtra 2. impreſſionis ſibi à nobis impoſitum ſit, quod diſputat.1. de Generat. numer.15. dixerit generationem ſub ratione mutationis non ſolùm in materia, ſed etiam in forma ſubjectari, quod ait neque in illo numero, aut in tota quæſtione, aut alibi dixiſſet; fatetur tamen ſe dixiſſe generationem (non addendo particulam, ut mutatio eſt) importare multos reſpectus, ut unionem, qua mutatur materia ad formam, & unionem, qua unitur forma materiæ, & eam, quatenus importat unionem formæ ad materiam, (ex ſuppoſitione communis Doctrinæ Scotiſtarum tenentium duplicem unionem inter materiam, & formam) ſubjectari in forma, quod adeò manifeſtum eſt, ut nec ab ullo, qui habet intellectum, negari poſſit; & tantum abeſt, ut ſit contra Scotum, ut fundetur in ipſius, & omnium Scotiſtarum doctrina, & non poſſit eſſe contra, aut præter ipſius mentem, niſi adſcribendo ipſi ſententiam abſurdam, & impoſſibilem.

Addit ulterius, ſi dicerem, quod generatio, ut dicit mutationem aliquam, quam importat, ſubjectari in forma, id verum eſſe poſſe, & non eſſe contra Scotum, quod probo, quia poteſt verè dici, quod in generatione mutetur forma à non informatione ad informationem, & certum eſt ex ſuppoſitione duplicis unionis, quod mutatio, qua ſic mutatur, ſit unio, quæ ſubjectatur in ipſamet ſecundum Scotum, & Scotiſtas, ergo poteſt verè, & ſecundum Scotum dici, quod generatio, quatenus importat aliquam mutationem, ſubjectetur in forma, ita Pont. loc. cit.

De præciſis illis impoſitionibus ſatis dictum eſt in epiſt. liminari hujus Tomi: at ad rem veniamus, an loc. cit. de Gen. loquatur de generatione etiam ſub ratione mutationis videat prudens Lector; in præſenti diſſerendum eſt in ſenſu, quo ſe explicat fuiſſe locutum; ait ſe dixiſſe generationem (non addendo particulam, ut mutatio eſt) importare multos reſpectus, ut unionem, qua mutatur materia ad formam, &c. at ſi in hoc ſenſo loquitur ibi, jam fatetur ſe locutum fuiſſe de generatione etiam ſub ratione mutationis, accipiendo enim generationem pro unione, qua materia mutatur ad formam, ſic ſanè conſideratur ſub ratione mutationis; ſed mittamus hanc contradictionem quatuor lineis contentam, & perpendamus hanc diſtinctionem de generatione, ut importat unionem, qua mutatur materia ad formam, & unionem, qua unitur forma materiæ, quam intrudit ut fundatam in doctrina Scoti, & Scotiſtarum tenentium duplicem unionem inter materiam, & formam; at quamvis id teneant Scotus, & Scotiſtæ, quando unquam, & ubi docuerunt, vel agnoverunt hanc acceptionem generationis pro unione, qua mutatur materia ad formam, & unione, qua unitur forma materiæ? Sanè Doctor pluribus in locis loquitur de generatione, & varias ejus innuit acceptiones, ſed de iſta à Pontio intruſa, ne verbum quidem; in 1.d.2.q.7.K. & d.5.qu.2.E. & alibi diſtinguit de generatione in ratione productionis, & in ratione mutationis Philoſophum imitatus 1. Phyſicor. & advertit confundendam non eſſe unam rationem cum alia, ſed hanc acceptionem Pontianam, ne quidem adumbravit.

Deinde in 2. diſt.1. qu.5. ad 5. princ. enumerat ad amuſſim reſpectus omnes intervenientes in mutatione, & generatione compoſiti, puta reſpectum agentis ad compoſitum productum, & è converſo, reſpectum materiæ ad formam, & è converſo, quos paulò infra explicat eſſe informationem activam formæ, & paſſivam materiæ per uniones earum importatas, & tandem reſpectum utriuſque ad totum, & è converſo, poſtea inquit rationem generationis, & mutationis, & ibidem quoque exponit Tat. per formam importari non poſſe, quo generatio, & mutatio maneret manente forma, nec minus per reſpectum materiæ ad formam, vel è converſo, quia tunc ſemper manerent, dum manet compoſitum, ergo Doctor manifeſtè ſecernit generationem à reſpectibus informationis activæ, & paſſivæ materiæ, & formæ, quare ad ejus mentem non poteſt hos importare reſpectus.

Fortè dicet ſe accipere generationem pro communi cauſalitate materiæ, & formæ in compoſitum, quæ cum ſecundum ipſum exerceatur per earum uniones, conſequenter importare poteſt in hoc ſenſu unionem materiæ cum forma, & aliam formæ ad materiam. Sed quamvis hoc ipſe teneat ſecutus Suar.diſp.15.Met.ſect.4.n.3.& ſect.6. n.9. & diſp.13. ſect.9. & alios Recentiores, id tamen expreſsè negat Doct. loco nunc citato, ubi diſertè diſcernit, tanquam reſpectus om-

tino diverſos, reſpectum materiæ ad formam,& è converſo,& reſpectus utriuſque ad totum, tanquam ad cauſatum ; Imò nec aliter, nec alio modo diſcurri poteſt in ejus principiis, nam apud ipſum certum eſt reſpectus intrinſecus, & extrinſecus advenientes abinvicem realiter ſecerni, quandoquidem illi ſpectent ad prædicamentum aliquid, iſti verò ultima ſex prædicamenta conſtituant, ut docet quol.11.atqui ſecundum ipſum unio formæ cum ſubjecto importat reſpectum extrinſecus advenientem, ut conſtat 3.d.1.qu.1. & 4.d.12.qu.1. §.*ad quæſtionem*, & alibi; generatio verò ſumpta pro cauſalitate eſt reſpectus intrinſecus adveniens, ſpectatque ad prædicamentum ad aliquid 4.d.13.qu.p.H. & alibi, ergo generatio nullo pacto importare poteſt unionem formæ cum materia, aut è contrà, idem enim eſſet ac dicere, quod reſpectus intrinſecus adveniens importet reſpectum intrinſecus advenientem.

Neque melius probat Pont. illud additum, quod nimirum ſi generatio accipiatur ſub ratione mutationis, dici quoque poteſt ſubjectari in forma ; cum enim probat, quia poteſt verè dici, quod in generatione mutetur forma à non informatione ad informationem, hoc poteſt negari, cum enim ad veram mutationem requiratur, ut privatio præcedat tempore in ſuſceptivo juxta dicta qu.præced. & forma in inſtanti generationis de novo educatur de materia, nequit propriè dici mutari, ac aliter ſe habere, quam prius ; tranſeat tamen hæc prima pars antecedentis loquendo de mutatione latè dicta : cum verò ſubjungit aliam antecedentis partem, certum eſſe ex ſuppoſitione duplicis unionis, quod mutatio, qua ſic mutatur, ſit unio, quæ ſubjectatur in ipſa forma ; id omninò negandum eſt, ut prorſus ineptè dictum, quamvis enim concedamus talem unionem in forma ſubjectari, & pariter mutationem, qua tranſit à non informatione ad informationem falſum tamen omninò eſt, quod mutatio, qua ſic mutatur, eſt unio, ſicut falſum eſſet dicere, quod mutatio, qua materia mutatur, eſt forma, quia ut arguebat Doctor ſupracit. manente forma ſemper maneret mutatio, & ſic in propoſito quoque ſi mutatio,qua forma mutatur à non informatione ad informationem, eſſet unio, quamdiù maneret talis unio, forma mutari diceretur; cum tandem ex hoc antecedente deducit poſſe verè dici, quod generatio ſub ratione mutationis ſubjectatur in forma, negatur conſequentia, quia cum generatio à Philoſophis ſpectatur ſub ratione mutationis, loquuntur de mutatione illius, quod ſtat ſub utroque termino generationis, qualis eſt ſola materia ; & loquuntur de mutatione ſubſtantiali, quo pacto ſola materia mutatur, non forma, quandoquidem cum forma tranſit à non informatione ad informationem non ſubſtantialiter per hoc mutetur, ſed ſolùm accidentaliter, nam informatio reſpectum tantùm importat.

50 Quoad alteram partem patet ex dictis diſp.1.Phyſic. ubi diximus ſolam formam eſſe terminum ad quem generationis in ratione mutationis, & dum compoſitum quoque dicitur ejus terminus,id debere intelligi de ipſa in ratione productionis, non mutationis, alioquin plura tribus eſſent illius principia ; tum quia re vera in quacunque mutatione, ut benè notat Moriſ. hìc dub.4. alius terminus ad quem requirendus non eſt, præter formam, ad quam ſubjectum mutationis tranſit, neque enim tranſit ad compoſitum, neque compoſitum recipit, ſed componit, ergo impertinens prorſus eſt compoſitum ad generationem in ratione mutationis,unde ſub ratione mutationis verè reperitur in accidentibus, ubi tamen verum compoſitum non reſultat.

At contra primam partem concl. obiicitur, quia compoſitum denominatur generari, non materia, ergo illud eſt ſubjectum, non materia, forma enim denominat ſubjectum, in quo eſt. Tum 2. quia generatio etiam ſubſtantialis eſt accidens, dicitur enim ſubſtantialis terminativè ſolum, & extrinſecè, non terminativè, & intrinſecè, ut omnes fatentur, at compoſitum ſolum non verò materia, eſt proprium ſubjectum accidentium ex dictis diſp.3.Phyſ.q.1.Tum 3. ſubjectum ſuſtentat accidentia per eſſe proprium, & per ſe, ſed materia non habet eſſe, niſi per formam. Tum 4 non repugnat aliquid eſſe terminum alicujus actionis, & ſimul ſubjectum ejus, ergo nec repugnabit compoſitum denuo genitum eſſe terminum generationis, & ſimul ſubjectum ejus,probatur aſſumptum, quia ad rationem ſubjecti ſolum deſideratur prioritas in genere cauſæ materialis,ſicut ad rationem termini tantum exigitur poſterioritas in genere cauſæ efficientis, nihil autem obſtat,quo minus aliquid ſit prius in genere cauſæ materialis, & poſterius in genere cauſæ efficientis reſpectu ejuſdem, quandoquidem hæc prioritas, & poſterioritas non eſt in ejuſdem,ſed in diverſo genere cauſæ.

Reſp. oppoſitum generari ſumendo generationem ſub ratione productionis, materiam verò ſub ratione mutationis, ut ſæpius Ariſtot.docuit, de quo ſatis diximus qu.præced.art.2. in fine, & hoc totum gratis concedit Doctor 7 Met.qu.10.in corp.Ad 2 conſtat etiam ex ibi dictis in Phyſ.quo ſenſu compoſitum dicatur ſubjectum accidentium, & quomodo minimè inconvenit materiam primam eſſe ſubjectum accidentium quorundam relativorum, & imperfectorum, qualis in propoſito eſt generatio, imò cum generatio in ratione mutationis conſiſtat in relatione ſucceſſionis formæ novæ ad privationem immediatè præcedentem, prius materia intelligitur informata, & immediatè poſtea fundare præfatam relationem, atque ita adhuc in hoc ſenſu non prius materia recipiet formam accidentalem, quàm ſubſtantialem. Ad 3. ſexcentis negata eſt minor. Ad 4. neg. aſſumptum, & doctrina ad ejus probationem aſſumpta millies à nobis damnata eſt in Phyſic.diſp.2.qu.2.art.1.& eſt profeſsò diſp.8.quæſt.1.art.1. & alibi ſæpè ; præterquamquod argumentum non eſt ad rem, quia in hac concluſione ſermo eſt de generatione in ratione mutationis, argumentum urget de ea ſub ratione actionis, & productionis.

51 Dicimus 2. ſi ſumatur generatio in ratione actionis, & productionis, ſubjectum ejus eſt generans terminus totalis, adæquatus, & *qui* eſt compoſitum,ut includit naturam, & ſingularitatem,terminus denique formalis, & *quo* forma denuò producta, vel inducta in materia,non autem unio. Concluſio quoad primam partem,quod ſcilicet generationis ſubjectum ſub ratione productionis ſit generans, conſtat ex dictis in Phyſ.diſp.7.q.3. ubi univerſaliter docuimus actionem omnem ſecundum formalitatem actionis in agente ſubjectari, non in termino, vel paſſo, & ideò cùm generatio ſic ſumpta ſit actio, in agente radicabitur, benè, verum eſt, quod ſi paſſivè ſumatur pro reſpectu ſcilicet oppoſito geniti ad generans, ita in termino ſubjectabitur, ſcilicet in compoſito denuò genito, quæ omnia ſequuntur ex ibi dictis.

Quoad cæteras partes eſt Scoti 7.Met.q.10.ubi Ant.And.q.9. Zerb. q.7.Faber diſp.13.Baſſol.2 diſt.12.qu.2.art.2.& alii Scotiſtæ, & idem paſſim docent in lib.Sent.loc. mox citand. & probatur quoad ſingulas, in primis quod compoſitum ſit terminus *qui*, & adæquatus oſtenditur, quia talis terminus eſt ille, quem agens ſimpliciter, & per ſe intendit, & ad quem actio ultimo tendit, ſed agens per ſe, & ſimpliciter intendit productionem compoſiti, cætera verò tanquam media in ordine ad illud, & actio generationis ultimò ad totum producendum refertur, eoque producto deſinit, ergo compoſitum eſt terminus totalis, adæquatus, & *qui*. Id etiam comprobari ulterius poteſt declarando varias notiones nominum, quibus ſignificari ſolet hic terminus ; dicitur enim terminus *primus*, ſeu, *primarius* generationis, quia primò intenditur à generante, unde debet intelligi de primitate in ordine intentionis, nam in ordine executionis forma eſt primus terminus, quia primum, quod natura exequitur,ut compoſitum conſtituat, eſt eductio formæ de potentia materiæ, & unio ejus cum materia ; poteſt etiam dici primus primitate univerſalitatis, ut explicat Doct.3.d.2.qu.2.§.*quantum ad primum*, quia in omni generatione totum eſt, quod de novo accipit eſſe, ubi partes interdum præexiſtunt, ut erit in reſurrectione ; dicitur terminus *principalis*, quia materia eſt propter formam, & forma propter compoſitum, & ſic ſingulæ partes ſunt propter ipſum, & hoc eſt, quod dicitur compoſitum fieri, ut *quod*, formam, ut *quo*, quia ipſa producitur, ut ſit pars formalis illius; dicitur terminus *talis completus, & inadæquatus*,quia natura intendit conſtituere rem in eſſe integro, & perfecto, & quamdiu tale eſſe non præbet,actio ejus manca cenſetur, & non integra,tale autem eſſe eſt eſſe compoſiti ſingularis, & ſubſiſtentis,unde meritò dicitur terminus totalis, & completus, & adæquatus, quia in eo ultimò, & adæquatè ſiſtit generatio; dicitur tandem terminus *qui*, quia eſt illud, quod ſimpliciter, & abſolutè in recto dicitur fieri, & exiſtere, ut per ſe exiſtens, & in ſe ſubſiſtens,undè forma eſtò,& ipſa verè fiat,& producatur,non tamen in recto dicitur fieri,ſed in alio, & cum alio, & fieri, ut *quo* & hoc ſenſu loquitur Ariſt.7.Met.26. & 27.& 1 Phyſ 64. dum inquit formam non fieri, ſed compoſitum,quia nimirum non fit per ſe, & in ſe, ſed ſubjecto, ita colligitur ex ipſo contextu, & jam tradidimus diſp.2.Phyſ qu.7.art.2.& explicat Mercen. in ſuis dilucid.vol.2.pag.nobis 74.

52 Diximus autem compoſitum eſſe hujuſmodi terminum, ut includit naturam, & ſingularitatem, quia generationes ſunt circa ſingularia 1.Met.c.1.& notat Doctor 3.d.22.q.un.ad 1.prin.natura in cõmuni, eſto conſtans ex materia, & forma, non enim idoneus generationis terminus, ſed ut in ſingularibus, non eſt.generatur ignis, ut ſic, ſed hic ignis; addidimus denique, ut includit ſingularitatem, non verò ſubſiſtentiam, tum quia corpus pro altera parte in animatis terminis, ut *quod*, generationem in ſuo ordine, & tamen non eſt ſubſiſtens, cum ſit alteri communicabile, ut *quo*, nempe per modum partis ; tum quia natura ſingularis, ut ſic, ſecluſa ſubſiſtentia, eſt ſufficiens generationis terminus, ut conſtat de B.Virgine Matre erga humanitatem Chriſti ; tum tandem,quia ſubſiſtentia in Sen.Scotiſtarum communiori non dicit modum poſitivum, ſed negativum, & ideò actio generativa,quæ poſitiva eſt, non extenditur ad ipſam, ut ad terminum per eam attractum, ſed ſiſtit, & conſumatur in productione naturæ ſingularis, & ipſa reſultat ad poſitionem termini generationis, & ſic eſt terminus ejus dumtaxat extrinſecus, & mediatus.

Deinde, quod terminus formalis, & *quo* generationis ſemper ſit forma, unio numquam, probat Doctor 1.d.2.q.2.§.*contra iſtam opinionem* ex Ariſt.2.Phyſicor.14. ubi ait generationem eſſe viam in naturã ideſt in formam, tanquam in terminum formalem, ut exponunt ibi Interpretes; ac etiam efficaci ratione, quia terminus formalis, ut ait Doctor, & d 7.q.un.& quol.2.ar.3 & concedunt ipſimet Adverſarii, eſt ille, in quo generans aſſimilat ſibi genitum, & à quo genitum ſpecificatur, hac enim ratione dicitur terminus *quo*, quia nimirum eſt id, quo terminus totalis conſtituitur in ſuo eſſe formali, & ſpecifico, ut declarat cit 1.diſt.5 qu.2. § *ideò tenendo*, hoc autem efficit forma, non unio, quia unio non eſt ſubſtantia, ſed accidens, & merus reſpectus ex dictis diſp 5. Phyſ.qu.9. nec eſt de eſſentia compoſiti, ſed mera conditio applicans cauſas intrinſecas ad ejus conſtitutionem ex dictis ibidem quæſt.12.art.2. & hoc totum ex profeſſo docuit Doctor 3.d.2.quæſt.2.

53 Neque neceſſe eſt ad rationem termini formalis in generatione, ut de novo accipiat eſſe per eam, & ideò dicatur terminus ejus ut perperam contrarii putant, nam æquè benè dicitur terminus ad quem, etiam quando præexiſtit, dummodo de novo in materiam inducatur, ſic enim adhuc dicitur terminus, ad quem de novo materia tranſit, & quem de novo acquirit, cum prius non haberet ; ac etiam

ac etiam æquè benè præfata munera exercet termini formalis,ſcilicet conſtituendi formaliter, ſpecificandi, aſſimilandi, &c. non enim conſtituit denuò compoſitum, illudque ſpecificat præcisè, quia ipſa de novo producatur, ſed quia de novo inducitur, & unitur materiæ, unde ut benè notarunt Ruvius, & Jo. de S. Tho. cit. quando forma non producitur per generationem, ſed introducitur, & unitur, & ſic ſola unio producitur, adhuc non producitur, ut conſtituens formaliter, ſed ut communicans, & applicans id, quod conſtituit ut forma ; igitur forma in quacunque prorſus generatione ſemper terminus formalis exiſtit, terminus quidem, quia terminat, ſi non actionem productivam, vel eductivam, ſaltem inductivam, & unitivam, ac etiam materiæ, quæ deſerendo privationem tranſit ad ipſam, formalis verò, quia compoſitum conſtituit ipſum formalizando, & ſpecificando. Quia tamen forma non exercet præfata munera conſtituendi formaliter, ſpecificandi, aſſimilandi, &c. niſi unita materiæ, & media unione conſtituit compoſitum, hac de cauſa pertinere dicitur ad terminum formalem, ut conditio neceſſariò prærequiſita, non autem ut ratio terminandi ; & hanc opinionem defendit quoque Vaſqu. 1. p. diſp. 162. cap. 3. & 3. p. diſput. 19. cap. 2.

54 Adversùs hanc concluſ. inſtatur primò probando formam eſſe terminum *qui*, & primum in generatione, non compoſitum; illud enim propriè, & primò fit, & generatur, quod ſecundum ſe totum generatur, & fit, at compoſitum non fit in generatione ſecundum omnem ſui partem, quia materia præexiſtit, ſed ſola forma ſecundum ſe totam producitur, ergo, &c. Rurſus illud per ſe primò generatur, & propriè, quod tranſit de non eſſe ad eſſe, talis eſt forma ſola, & ſi compoſito competit, id eſt ratione formæ, ergo &c. & hac ratione Joan. Grammaticus contra Proclum aſſeruit magis propriè formam generari, quàm compoſitum.

Reſp. Scot. in Met. loc. cit. argumentum concludere de primitate totalitatis, quo ſenſu dicitur aliquid alicui competere primo, ideſt ſecundum omnem ſui partem, non autem de primitate adæquationis, ſic enim primo producitur, quod habet rationem totius, non partis, quia ad illud ſpectat per ſe eſſe, & fieri. Ad aliud neg. min. imò ut diximus ex Scot 3.d. 2.q. 2. id, quod primò primitate univerſalitatis accipit eſſe in omni generatione, eſt totum, interdum enim ambæ partes præexiſtere poſſunt, & in tali caſu ſolum compoſitum tranſit de non eſſe ad eſſe, in generationibus verò, in quibus forma ex vi generationis tranſit de non eſſe ad eſſe,eſto loquendo de eſſe ſimpliciter, ut primò recedit à non eſſe, compoſitum dicatur ratione formæ tranſire de non eſſe ad eſſe, tamen loquendo de eſſe ſimpliciter, ut idem eſt, quod eſſe per ſe per modum ſubſiſtentis, tranſit de non eſſe ad eſſe non beneficio formæ, ſed ſecundum ſuam totalitatem, ſeu ratione formæ totius; alias quaſdam objectiunculas ad hoc vide apud Scotiſt. cit. & Boner. 1. Phyſ. c. 4. quæ ſolvuntur ex dictis.

55 Secundò probat Jo. de S. Tho.cit. ipſam ſubſiſtentiam pertinere ad terminum intrinſecum generationis, quia ille dicitur terminus intrinſecus, qui directè, & per ſe attingitur ab actione, non ſecundariò, & mediatè, ſed ſubſiſtens nequit eſſe terminus mediatus, ac ſecundarius ſupponens alium primarium productum, quia completum, & integrum eſſe, ad quod ordinatur generatio, primò, & per ſe invenitur in ipſo ſubſiſtente, non ante ſubſiſtentiam, ergo res ut ſubſiſtens, & ipſa etiam ſubſiſtentia ingreditur terminum intrinſecum generationis. Confirmant Complut. ex D.Th.forma totalis v.g. equinitas non eſt ut *quod*, ſed ut *quo* aliud eſt, ſuppoſitum verò habet eſſe, ut *quod*, ergo natura totalis non ſit, ut *quod*, ſed ſolum ſuppoſitum, patet conſeq. nam cum fieri ſit via ad eſſe, non poterit fieri ut *quod* id, non habuerit eſſe, ut *quod*.

Reſp. neg. min. natura enim ſingularis, & per ſe exiſtens eſt ſufficiens terminus generationis ſecluſa ſubſiſtentia, ut dicunt Theologi de humanitate Chriſti, & in natura ſingulari invenitur ſufficienter integrum, & completum eſſe, ad quod ordinatur generatio, & ideo Doctor 3. d. 6. qu. 1. §. *contra concluſionem* inquit, quod terminus generationis eſt eſſe exiſtentiæ, non ſubſiſtentiæ, niſi ſecundarius, & reſultans. Ad Conf. ultrò concedimus naturam, ut ſic, ſcilicet equinitatem non eſſe, niſi terminum *quo* totalem generationis, non autem *quod*, addimus tamen non tantum ſuppoſitum, ſed etiam ſingulare antecedenter ad ſubſiſtentiam eſſe ut *quod*, & fieri, ut *quod*, ac proindè eſſe ſufficientem terminum generationis totalem, & *quod*.

56 Tertiò inſtatur, quod forma non ſit terminus formalis *quo* generationis, ſed unio; Tum quia non ſemper producitur forma, ſed benè ſemper unio, oportet autem aſſignare pro termino formali generationis aliquid de novo factum, alioquin generatio nova non eſſet ſaltem reſpectu termini formalis. Tum 2. quia etiam quando forma producitur, non adhuc benè ponitur terminus formalis generationis, quia non agens formam producens dicitur generare, ſed quod illam unit, ut conſtat in humana generatione, ubi homo dicitur generare hominem, non quia formam producat, ſed quia illam unit, unde etiam ſi forma materialis præexiſteret à Deo producta, ſi agens naturale illam poſtea materiæ uniret, diceretur verè generans, non Deus. Tum 3. terminus formalis eſt, quo habetur totalis, at poſita forma non habetur compoſitum, ſi nimirum à Deo produceretur extra materiam, poſita unione habetur, ergo. Tum 4. ille eſt terminus formalis ad quem in generatione, qui contraponitur termino à quo formali, ſed hic eſt privatio formæ in materia, ergo terminus ad quem erit præſentia, ſeu unio formæ cum ea. Tum v. actiones diſtinguuntur per terminos formales, at actio creativa, & generativa diſtinguuntur per formam unitam, vel non unitam, nam unita ſubjecto eſt terminus generationis, non unita creationis, ergo, &c. Tum 6. ex ſola variatione unionis variantur ſpecies actionis, ut cum anima rationalis unitur per generationem, vel reunitur per reſurrectionem, non eſt variatio penes formam, ſed penes diverſam formæ unionem, ergo ſola unio eſt terminus formalis ſpecificans actionem. Tum 5. applicatio corporis ad hanc ſuperficiem facta per motum habet pro termino formali Ubi, & præſentiam, non autem corpus, quod fit de novo præſens, ergo etiam cum per actionem generativam unitur forma ſubjecto, non eſt dicendum formam unitam eſſe terminum illius actionis, ſed ipſam unionem. Tum tandem quia forma non eſt terminus generationis, niſi ut unita materiæ, ergo unio erit terminus formalis, non forma.

57 Reſp. ut diximus non ſemper opus eſſe, ut terminus formalis in generatione producatur,ſed ſufficit, ut de novo inducatur,ſic enim generatio undequaque dicitur nova, in ratione productionis ex termino totali, qui ſemper de novo accipit eſſe, in ratione mutationis ex formali, qui ut minimum ſemper de novo inducitur in materiam. Ad 2.jam diximus q.præc.art.2.& adhuc magis mox dicemus, actionem unitivam eſſe prorſus diſtinctam à generativa. licèt hæc ſit neceſſariò connexa cum illa, & haberet alium, & alium terminum, verum igitur eſt agens, quod unit partes, generare etiam compoſitum, non formaliter, quaſi per eandem actionem, ſed concomitanter, quatenus una actio eſt connexa cum alia, & terminus unius cum termino alterius, quomodo autem dicatur homo hominem generare, patebit diſp.finali. Ad 3.poſita forma, non quidem abſolutè, ſed in materia, habetur terminus totalis ſcilicet compoſitum ejus beneficio, ut termini formalis, & beneficio unionis, ut præviæ conditionis applicantis ipſum formalem terminum. Ad 4. potius eſt pro nobis, privationi namque, quæ ponitur generationis principium, ut terminus formalis à quo, opponitur ipſamet forma, non unio formæ, alioquin unio, non forma eſſet principium generationis, unio igitur intervenit in generatione, non ut principium per modum termini ad quem, quia hoc eſt forma ex 1. Phyſ. ſed ut conditio applicans illum. Ad 5. ut diximus præced.quæſt.art.2.actio creativa, & generativa diſtinguuntur potiùs ex parte ſubjecti, & termini à quo, quam ex parte termini ad quem, quia eadem forma poteſt creatione, & eductione produci, cum autem actiones dicuntur diſtingui per terminos, hoc ita intelligendum eſt, ut diximus diſp.de motu,quod diverſitas terminorum, ſemper facit diverſitatem actionum, non è contrà, ita quod ex diverſitate eorum valet inferri diverſitas actionum, non verò ex identitate identitas, falſum etiam eſt in generatione formam unitam eſſe terminum unius, & ejuſdem actionis, quia diverſis actionibus attingitur entitas abſoluta formæ, & reſpectiva unionis. Ad 6. neg. aſſumptum cum prob. quia ſi iſta unio, qua unitur iſta forma, poſſet alteri adhiberi, eodem modo illam uniret materiæ, unde ait Doctor 4.d.43.q. 1.ad ult.princ.quod compoſitum poteſt redire idem,licet non redeat eadem unio partium,quia illa unio non eſt de eſſentia totius, nec illa unio eſt illa entitas totalis, quæ eſt ex partibus, nec forma illius entitatis; poteſt etiam negari probatio aſſumpti,tum quia in reſurrectione ſi redeunt partes eædem, redibit quoque eadem unio; tum quia generatio hominis, & reſurrectio non differunt ſpecie,quia hæc fiat in inſtanti,& illa proceſſu temporis, inſtantaneum enim, & ſucceſſivum non ſunt eſſentiales differentiæ mutationis, ut dictum eſt diſput. cit. Ad 7. negatur per actionem generativam formam uniri ſubjecto, unitur namque per unitivam, & gratis concedimus unionem, non autem formam eſſe talis actionis terminum. Ad 8. ſi ly *ut* reduplicat rationem formalem terminandi, neg. aſſumptum, ſi ſolam conditionem, verum eſt, at neg. conſeq.

58 Tertiò, ad idem arguit.Areſ.cit. terminus formalis eſt, qui per ipſam generationem de novo fit, ſed unio eſt, quæ fit de novo in quacunque generatione, non forma, quia hæc interdum præexiſtere poteſt tempore, vel natura, ut patet in hominis generatione, ac nutritione, ergo &c. & ait hanc difficultatem eſſe indiſſolubilem ; Verùm quia in majori, quam ſæpè negavimus, tota conſiſtit difficultas, eam pluribus probare conatur, quia omnes concipiunt terminum generationis eſſe illum, ad quem terminatur generatio, & generationem in hoc differre à motu locali, & cæteris mutationibus,quod illarum termini poſſunt eſſe præexiſtentes, non ita generationis, generatio enim eſt tranſitus à non eſſe ad eſſe, quod autem eſt, non poteſt tranſire à non eſſe ad eſſe. Conf. ex ejus contrario, ſcilicet corruptione, nam omnes cenſent corruptionem terminari ad non eſſe, ergo ſicut quod eſt terminus corruptionis, debet poſt eam non exiſtere, ita quod eſt terminus generationis, debet ante eam non præextitiſſe. Nec valet effugium, quod hoc debet intelligi de termino totali, non formali; Quia ſi terminus formalis poſſet præexiſtere, idem dicendum eſt de termino totali, tum quia terminus totalis non fit diverſa actione à termino formali, ſed per eandem poſito termino formali etiam ipſe reſultat, ergo quod ſufficit ad terminum formalem, ſufficit quoque ad totalem, tum quia terminus formalis eſt ratio formalis, cur aliquid termino totali conveniat, ergo ſi termino formali non convenit hic tranſitus, neque conveniet ipſi termino totali, nam in reliquis omnibus motibus terminus totalis reſpondet termino formali, & ſicut terminus formalis alterationis eſt qualitas, ita totalis eſt quale; quod ſi qualitas intenditur tantum, & non fit de novo, ita etiam terminus totalis intendi dicitur, & idem patet in augumentatione, & in cæteris. Rurſus probat eandem majorem, ſi terminus formalis poteſt ipſi generationi præexiſtere, non erit ratio, cur & materia non dicatur terminus formalis generationis, nam de eſſentia compoſiti non minus eſt materia, quàm forma, & ipſa quoque aſſi-

aſſimilat genitum generanti, cur igitur compoſitum dicetur generari ratione formæ, non autem ratione materiæ, niſi quia materia præexiſtit? Conf. quia in Creatione terminus formalis non magis dicitur forma, quàm materia, quia neutra præexiſtit. Denique quod non producitur, non terminat actionem, ergo ſi terminus formalis terminat generationem, debet illa produci.

59 Reſp.neg.major. quia ut dictum eſt, non eſt neceſſe formalem terminum de novo produci in ſua entitate, ſufficit ſolum, quod de novo communicetur rei conſtitutæ, quod conſtat in productionibus divinis, in quibus eſſentia ponitur terminus formalis earum, cum tamen ipſa non producatur, ſed ſolum termini totales; adhuc tamen dicitur terminus generationis, quia terminat inductionem, & tranſitum materiæ de privatione, & de potentia ad ipſam; neque in hoc differt generatio à cæteris motibus, ſed ex aliis capitibus; cum verò dicitur generatio tranſitus de non eſſe ad eſſe, corruptio è contrà, poteſt hoc intelligi de generatione, & corruptione in ratione mutationis, vel productionis, & deſtructionis, primo modo tranſitus dicitur de ſubjecto, & ſic tranſire dicitur materia de non eſſe formæ ad eſſe formæ, etiamſi forma præexiſtat, dummodo in eam inducatur, alio modo dicitur de compoſito, & de termino totali, non formali, ut dicitur in reſponſione inter arguendum allata, ad cujus impugnationem negatur aſſumptum, ad 1.prob.neg. terminum formalem, & totalem fieri eadem actione, nam licet poſito formali totalis neceſſariò reſultet, hoc tamen non tollit diverſitatem actionum, ſed ſolùm infert neceſſariam connexionem unius actionis cum alia ex ſuppoſitione alterius; ſicut poſito aſſenſu præmiſſarum neceſſitatur intellectus ad aſſenſum concluſionis, & tamen aſſenſus concluſionis eſt diſtinctus actus ab aſſenſu præmiſſarum. Ad aliam prob. ejuſdem aſſumpti neg. conſeq. neque enim opus eſt, imò repugnat, quicquid convenit, vel non convenit termino formali, convenit totali, alioquin inter illos nulla prorſus eſſet diſtinctio totalis, ergo tam in generatione ſubſtantiali, quam accidentali ſemper accipit eſſe de novo ſervata proportione (quia in accidentali accipit eſſe de novo ſecundum quid, non ſimpliciter, nam aqua igni applicata non fit ſimpliciter, ſed fit calida) formalis verò quantum eſt de ſe poteſt præexiſtere, æquè enim aqua fit calida per calorem in ipſa denuò productum, ac per præexiſtentem in eam noviter inductum. Ad aliud principale neg. ſequela majoris, materia enim ideò non dicitur terminus formalis, non quia præexiſtit, ſed quia non ſpecificat, & formalizat compoſitum, nec ipſum aſſimilat in ſpecie generanti, ſed tantum in genere, nec forma tranſit ad ipſam, ſed ipſa ad formam recipiendo, & patiendo, qua ratione inquit Doctor 1. diſt.5.q.2. §. *tertio principaliter*, quod ſi forma præexiſteret, & materia de novo adveniret, ſeque ille ſubiiceret, adhuc forma exerceret munera formæ, & eſſet terminus formalis, ob rationem allatam. Ad Conf. etiam in creatione poteſt forma dici terminus formalis, quia terminat illam ſpecificando, & formalizando compoſitum, quod non gerit materia. Ad ult. jam dictum eſt etiam quando forma producitur, non attingi per generationem, ſed alia actione diſtincta, quæ dicitur eductio, quando verò non producitur, dicitur terminus generationis, quatenus de novo inducitur, & materia tranſmutatur ad ipſam, unde in tali caſu dicitur terminus ad quem generationis, præſertim in ratione mutationis.

60 Quartò arguitur ad idem ex alio capite, unitio eſt formaliter generatio, cum in productione unionis conſiſtat formaliter productio compoſiti, ergo quod eſt terminus formalis unitionis, erit terminus formalis generationis, ſed unio eſt terminus formalis unitionis, quia unitio per ſe, & formaliter tendit ad unionem, ergo idem modus unionis erit terminus formalis generationis: majorem, in qua conſiſtit tota difficultas, probat Averſa qu.14. ſect.3. Tum quia producere totum quatenus totũ, & compoſitum, quatenus compoſitũ, eſt producere ipſam totalitatem, & compoſitionem, ſed hæc formaliſſimè in ipſa unione conſiſtit, ergo productio unionis eſt verè, & formaliter productio compoſiti. Tum 2. compoſitum non eſt aliud, quàm partes unitæ, ergo productio compoſiti eſt actio illa, qua partes fiunt unitæ, talis eſt unitio, ergo. Tum 3. ſi agens produceret ambas partes, nec eas uniret, totum non efficeret, ſi è contra illas præexiſtentes inveniret, ac poſtea uniret, verè efficeret unitum, & compoſitum, ergo productio unionis partium eſt productio compoſiti. Tum tandem compoſitum corrumpitur per ſolam diſſolutionem unionis etiam remanentibus partibus in ſe, ut patet in morte hominis, ſicut ergo diſſolutio unionis eſt corruptio totius, ita ejuſdem unionis productio eſt totius compoſiti generatio.

61 Reſp. ex dictis q.præced.art.2. falſam eſſe majorem, nam unitio eſt actio accidentalis, quia terminatur ad unionem, quæ eſt merus reſpectus, generatio verò eſt actio ſubſtantialis ad tertiam entitatem compoſiti terminata; ad rationes verò, quibus eam probare conatur Averſa, patet ex dictis diſp.5.Phyſic.q.4.ar.2.& q.12.art.2. & qu.13. art.1.in Sol. præſertim ad 2. procedunt enim ex æquivocatione compoſitionis, & compoſiti, nam compoſitio poteſt ſumi dupliciter, ut ibi dictum eſt, vel purè grammaticaliter, ut ſonat nominis ethymologia, ut nempe ſignificat ſimul poſitionem partium, vel philoſophycè, ut ſignificat cauſalitatem partium intrinſecam in ordine ad totum; compoſitio in primo ſenſu eſt reſpectus extrinſecus adveniens, & verſatur inter partes adinvicem, & eſt idem, quod unio, at in ſecundo ſenſu eſt reſpectus intrinſecus adveniens, & verſatur inter partes, & totum, & eſt idem, quod cauſalitas totius, activa quidem ex parte partium componentium, paſſiva ex parte totius conſtituti; compoſitio in primo ſenſu conſtituit totum, quod dicitur unitum, aggregatum nempe ex materia, & forma, compoſitio in ſecundo ſenſu conſtituit totum, quod dicitur unum coaleſcens ex illa collectione, & aggregatione partium, quod ſolum verè, & propriè dicitur totum, neque enim idem ſunt eſſe unitum, & unum, quia eſſe unitum eſt effectus formalis unitatis receptus in partibus, & partes afficiens, eſſe autem unum eſt effectus formalis unitatis receptus in compoſito, ſeu toto, illudque afficiens, unde totum dicitur unum, non autem unitum, quam doctrinam ferè dedimus loc.citato. Hinc ad 1.dicimus procedere de toto impropriè dicto, & de compoſito grammaticaliter ſumpto, quod ſi in majori loquitur de toto propriè dicto, & compoſito philoſophicè ſumpto, tunc eſt neganda minor, quod nempe compoſitio totum in hoc ſenſu conſtituens conſiſtat in unione. Ad 2. verum eſt aſſumptum de compoſito, grammaticaliter ſumpto, non philoſophicè. Ad 3. agens partes uniens non ſolum efficit unitum, ſcilicet aggregatum ex partibus, ſed etiam unum, & eſt tertia entitas reſultans ex illo aggregato, ut ex integra cauſa, diſtinctis tamen actionibus, nam illud efficit unitione, hoc autem generatione. Ad 4. in compoſiti interitu non ſola amittitur partium unio, quia eſſet corruptio merè accidentalis, cum unio non ſit, niſi reſpectus, ſed tertia entitas ex partibus coagmentata, & ſic etiam de generatione dicendum, quod in ea non acquiritur tantum unio, ſed tertia quædam entitas; imò hæc eſt ratio, qua movetur Doctor ad ponendum totum eſſe quidpiam partibus ſuperadditum etiam unitis, quia inquit ipſe 3.d.2.qu.2.§.*de ſecundo*, neque generatio ſubſtantialis eſt per ſe ad reſpectum, ut ad terminum ad quem, nec etiam corruptio eſt à ſolo reſpectu, ut termino à quo.

62 Itaque fundamentum hujus noſtræ aſſertionis eſt realis diſtinctio totius eſſentialis à ſuis partibus etiam ſimul unitis, quam fuſiſſimè probavimus diſput.5. Phyſic. qu.13. art.1. & præter Auctores Thomiſtica ſchola eam tuentes ibi citatos, ſequuntur etiam Soncin. 7.Met. qu.ult. Flandria 4.Met. Javel. & Aquarius ibidem Conimbr. 1.Phyſic. cap.2. qu.1. Fonſeca 7.Met. cap.17. qu.ult. Vaſquez etiam id defendit tom.1. in 3.p.diſp.19. num.26. ſed in quodam ſenſu, quem reiicit Doctor 8.Met. qu.4. ait enim quod cum forma ſubſtantialis unitur materiæ, communicat ei quoddam eſſe ſubſtantiale à forma, materia, & unione diſtinctum, & ſecundum ipſum id eſt eſſe, quod eorum partibus ſuperaddit. Hoc eſt prorſus falſum (ait Doctor) ſi intelligatur, quod effectivè cauſat in materia aliud eſſe à ſeipſa, dat enim eſſe materiæ formaliter, & hoc eſſe eſt ipſamet forma communicata, quia ipſamet materiam informat, nec compoſitum etiam formaliter eſt illud eſſe, unde fuga de illo eſſe communicato non videtur eſſe, niſi vocalis tantùm, ita Doctor; & hac ratione nos quoque hoc Vaſquez figmentum refellimus diſp. 5.Phyſic. qu.3. art.3. quia ſicut forma accidentalis præciſè per unionem ſui cum ſubjecto communicat ſuum effectum formalem illi abſque alio eſſe derivato ab ipſa forma, ut Vaſquez ibi concedit, ita ſubſtantialis forma præciſè per unionem ſui communicabit materiæ effectum ſuum formalem; & tota r[illegible] eſt, quam innuit Doctor, quia effectus formalis formæ nil aliud eſt, quam forma unita ſubjecto, ut nos quoque dicimus ibi; verus igitur, & legitimus modus ponendi totum diſtingui realiter à partibus non eſt hic, nec ille, quem dedit P.Faber theor.21.cap.3. & adeò mordicus perpetuò defendit 3.ſentent. diſputatione 19. c.3. rurſus 7.Met.diſp.22. quod ſcilicet diſtinguitur à partibus unitis quidem, non tamen tranſactis in tertiam entitatem, & totum jam conſtituentibus; ſanè tanta altercatione opus non erat, ſi totum hoc tantum modo à partibus diſtinguitur, quoniam etiam Averroiſtæ concedunt, quod partes, dum totum actualiter conſtituunt, ſint idem realiter cum ipſo toto, nec enim ipſi contendunt totum eſſe idem cum partibus, antequam ex illis ipſum totum ſit actualiter conſtitutum, nec de hoc unquam dubitaverunt, ſed tota dubitatio ſemper fuit de partibus, ut totum actualiter conſtituunt, quare ſi in hoc ſenſu Scotiſtæ illis concedunt totum non diſtingui à partibus, coincidunt adæquatiſſimè in eorum ſententiam, ut notavit Contarenus qu.de diſtinctione partium à toto cap.in fine, ubi gloriatur de confeſſione Scotiſtarum ita loquentium.

63 Verus itaque ſenſus diſtinctionis totius à partibus, & quem intendit Doctor 3.d.2.qu.2. traditur à nobis diſp.cit.Phyſ.qu.13 art.1. (quicquid ibi dicat P.Cavell. in Scholio, & Merviſſe lib.2. Met.c.3. 4.p.q.4. ubi inquit Doctorem cit.3. d.2. q.2. ſolam diſtinctionem formalem intendere totum, & partes, non realem, quod delirium refellimus diſp.5.Phyſ.cit.) ubi adeò exactè hanc controverſiam pertractavimus, ut quamvis poſt illius editionem alii graves Auctores pro oppoſita ſent. ſtrenuè decertantes ad manus pervenerint, ut Compl.1. Phyſ.diſp.6. Contaren.cit. Areſius 1.de Gen.diſp.2.qu.13. Jo.de S.Tho. 1.Phyſ.q.1.art.2. Mança 1.Phyſ.qu.1.dub.1. Arriag.diſp.5. Phyſ.ſect.1. nec objectiunculam quidem oſtenderimus, quæ ibi adamuſſim præviſa, & ſedata non fuerit; nec ullam rationem afferunt urgentem, niſi contra diſtinctionem realem totius integralis à partibus, quam nos quoque ibidem inficiamur art.2. poteſt etiam pro noſtra ſent. videri Zerbius 7.Met.qu.19. ubi luculentiſſimè eam pertractat, & Angeſt. de formæ proprietatibus pag. nobis 199. Quæ verò contra nos ſcripſit Ferchius lib.defenſ. à pag.197. profluenda ſententia P.Fabri de toto, & partibus examinata ſunt, & exanimata lib.expurg.querel.14.

APPENDIX DE CAUSALITATE MATERIÆ, ET FORMÆ.

POſt aſſignatum terminum generationis, quod eſt compoſitum, hic tractant aliqui, quomodo materia, & forma illud cauſent, & in quo

in quo conſiſtat talis cauſalitas, de quo quia ſatis dictum eſt diſp. 5. Phyſ. q.4. ar.2. hic aliud non eſſet addendum. Verùm quia Pontius in appen. apolog. n.209. quædam noſtra impugnat ibi dicta, hic aliquantiſper ſiſtendum eſt. Negavimus diſp.5. Phyſic. q.4. ar.2. cauſalitatem materiæ, & formæ erga compoſitum conſiſtere in ſubſtantiali earum unione adinvicem, ſuffulti pręſertim auctoritate Scoti 3.diſt.2. q.2.litt.F. ubi dicebamus expreſsè negare unionem materiæ, & formæ eſſe cauſalitatem compoſiti, ſed tantùm conditionem ſine qua non; quo dicto vehementer accenſus hic Auctor in append. num.212. invehitur in nos exprobrans, quod non legerimus, vel intellexerimus Doctores loco cit. & producto textu Scotico, quia in eo verbatim non reperitur illa propoſitio, quod unio concurrat tantùm ut conditio, ſine qua non; non verò ut cauſalitas ad conſtitutionem compoſiti, concludit hanc non haberi in eo textu nec expreſsè, nec etiam implicitè, quod majus eſt.

Verùm quia expreſsè ibi habet Doctor, quia ita ſe habet unio ad cauſas intrinſecas, ut approximatio ad extrinſecas, unde nos deducebamus, quod ſicut approximatio in extrinſecis non eſt earum cauſalitas, ſed tantùm conditio ſine qua non; ita pariter ſe habebit unio in cauſis intrinſecis. Reſpondet ſimilitudinem non currere quatuor pedibus, & quod Doctor ſolùm poſuit paritatem inter unionem, & approximationem quantùm ad hoc, quod quemadmodum approximatio requiritur ad effectum, & tamen non eſt de eſſentia effectus; ita unio poſſet requiri ad totum, quamvis non eſſet de eſſentia ejus, nec aliud debeat intendere Doctor ad reſolutionem ſuæ quæſtionis. Contra, quia neque etiam Doctor exprimit ibi talem paritatem, non habet ergo majus fundamentum in eo textu paritas ſua, quam noſtra; tum quia paritas prætenſa à Pontio neceſſaria non erat abſolutè loquendo ad reſolutionem quæſtionis ibi propoſitæ, hæc enim erat, an totum ſit aliud à ſuis partibus ſimul ſumptis; ut patet ex §. *ſed hic eſt*, ſed cum hoc, quod unio ſit de eſſentia totius, adhuc ſuſtineri poteſt, quod ſit aliud realiter à ſuis partibus, ut de facto nonnulli tenent; parum ergo refert ad ſolutionem talis quæſtionis, quod unio ſit de eſſentia totius, vel non; Demum majorem habet probabilitatem paritas à nobis prætenſa, quam prætenſa ab Adverſario; nam ipſe pro ſua nullum expoſitorem habet, at nos habemus Lichetum ſupremum Scoti expoſitorem, qui docet explicationem à nobis datam, cum inquit, unionem præcedere totum, non ſicut cauſalitas totum, ſed ſicut effectus prior poſteriorem, an autem rectius Scotum intellexerit Pontius, vel Lichetus, judicent alii, & hinc deducant, quam juſtè nobis exprobraverit, quod Scotum non intellexerimus in eo loco; expoſitionem Lich. amplectitur quoque Aretinus Scotiſta eximius ibidem, & paſſim alii Scotiſtæ.

Reſpondet rurſus Pontius, quod etiamſi Doctor expreſsè aſſereret unionem non eſſe cauſalitatem, adhuc non præjudicaret ſuæ ſententiæ, per hoc tantum intelligere vellet, quod unio, ut unio præciſè, & formaliter non eſſet cauſalitas reſpectu totius, quamvis realiter eſſet cauſalitas, quia haberet ſibi realiter identificatam rationem influxus partium in compoſitum; quemadmodum enim abſolutè poſſumus dicere, quod intellectus non poſſit velle, quamvis realiter velle poſſit in noſtra ſententia identificante intellectum voluntati, quia ut intellectus formaliter non poteſt velle; ita poſſet Scotus dicere, quod unio non eſſet cauſalitas, quamvis realiter eſſet cauſalitas, quia ſecundùm rationem formalem unionis non eſt cauſalitas.

Sed hæc quoque eſt mera evaſio, quia ut ſupra dictum eſt in hac q. Doctor 2. diſt.p. q.5. in fine diſtinguit reſpectus unionis materiæ, & formæ adinvicem, & earundem, ut partium cauſantium compoſitum, ut omnino diverſos, & alterius rationis; Tum quia ut ibidem dictum eſt, reſpectus unionis eſt extrinſecus adveniens; reſpectus cauſalitatis eſt intrinſecus adveniens; hi autem reſpectus ſunt nedum ſpecie, ſed etiam genere diverſi, & per conſequens realiter, ut notat Doctor quol.11. §. *de quarto*, ergo, &c. major ibi probata eſt; minor probatur adhuc, quia de hujuſmodi reſpectibus, talia verificantur contradictoria, quæ inferunt non tantum formalem, ſed etiam realem diſtinctionem; nam ut diximus diſp.6.Met.q.11.n.215.& 227. contradictio ſecundum eſſe reale, ac entitativum, ut eſſe, & non eſſe abſolutè ſumpta, aut ſaltem ſecundum prædicata ad tale eſſe ſpectantia, ut eſſe productum, vel non productum, cauſatum, vel non cauſatum infert realem, ac entitativam diſtinctionem inter extrema, de quibus verificatur, quia ſalvari nequit per ſolam diverſitatem formalitatum; talis autem eſt contradictio, quæ verificatur de reſpectibus intrinſecus, & extrinſecus advenientibus; nam unus neceſſariò eſt poſitis extremis, alter verò non; cum ergo hæc contradictio reſpiciat eſſe, & non eſſe, neceſſariò infert inter illos reſpectus realem diſtinctionem, alioquin de uno, & eodem reſpectu verificari poſſet, quod ſimul eſſet, & non eſſet poſitis extremis, quod eſt contra primum principium; per quod excluditur paritas adducta de intellectu, & voluntate, quia contradictoria de velle, & non velle, intelligere, & non intelligere de illis enunciata ſalvari poſſunt per ſolam diſtinctionem formalem illorum, ut dictum eſt diſp.cit. Met. num.22.

Deinde diverſitas realis relationum attenditur pęnes realem diverſitatem terminorum, itaut hæc neceſſariò inferat illam; ſed reſpectus unionis, & cauſalitatis ſunt ad terminos realiter diverſos; nam unio refert unam partem ad aliam compartem, cauſalitas vero refert ambas ad totum; ergo erunt reſpectus realiter diverſi: major patet præſertim in noſtra ſententia relationes multiplicante ſuper idem fundamentum ad ſolam multiplicationem terminorum; Dices unam relationem tunc eſſe ab alia realiter diſtinctam, quando eſſe poteſt ſine illa, & quia unio materiæ, & formæ nequit eſſe ſine cauſalitate compoſiti, ideò cenſeri debent una, & eadem relatio ſaltem realiter. Contrà, quia per hoc non ſolvitur argumentum, quod contendit relationes realiter diſtingui per realem diverſitatem terminorum; Tum quia in Schola noſtra, ut eſt videre apud formaliſtas, ſeparatio duorum, vel ſeparabilitas licet ſit ſufficiens ſignum diſtinctionis realis, non tamen adæquatum, quia quædam ſunt inſeparabilia, quæ adhuc ſunt realiter diſtincta, ut dictum eſt in Met.diſp.6. q.8.n.188. cum Doctore 2.d.2. q.2.A. ergo ex inſeparabilitate illarum relationum malè infertur realis identitas inter illas. Tum quia aliæ relationes inveniuntur neceſſariò connexæ in eodem ſubjecto, quæ adhuc ſunt realiter diverſæ, patet de uno ovo, quod eſt alteri ſimile in figura, & albedine, & ab eodem numericè diverſum, & ambæ iſtæ relationes ſunt ita neceſſariò connexæ, ut ſimul oriantur, & pereant in eodem ſubjecto, nec una poteſt exiſtere ſine alia, & tamen nemo dicit eſſe eandem numero relationem; Tum quia adhuc potiori ratione poſſet de iſtis affirmari realis identitas, quam de unione, & cauſalitate in materia, & forma, quia iſtæ ad diverſos terminos terminantur, illæ verò ad unum, & idem ovum, & tamen illæ non aſſeruntur realiter identificatæ, quia ſimilitudo fundatur ſuper unum, diverſitas ſuper multa 5.Met. tex.20.

Ex hac quoque Doctrina deſtruitur reſponſio, quam affert primæ rationi noſtræ ſub n.216. cum enim argueremus, quod partes prius intelliguntur unitæ quam cauſantes, ergo in tali unione non conſiſtit earum cauſalitas, conceſſo antecedente diſtinguit conſequens, in unione formaliter, ut unio eſt, tranſeat, in unione realiter, & formaliter, ut eſt influxus materiæ, & formæ in totum, negat conſequentiam; Ruit hæc (inquam) ſolutio, veluti falſo innixa fundamento, quod unio, & cauſalitas in partibus ſint una, & eadem relatio realiter, & ſolum diſtinctæ formaliter, & quod ſecundum iſtas diverſas formalitates varia exerceant munera uniendi, & cauſandi, & quia ex his muneribus unire prius eſt, quam cauſare, ideò prius intelliguntur unitæ, quam cauſantes; falſum eſt, quod aſſumit de identitate reali illarum relationum, ut hactenus probatum eſt; falſum item, quod ait de iſtis muneribus, quia unire, & cauſare non ſunt munera, quæ per eandem relationem realiter exercere poſſint, quandoquidem hoc fieri debeat per relationem intrinſecus advenientem, illud verò per extrinſecus accedentem: nec eadem relatio realiter referri poteſt ad diverſos terminos præſertim adæquatos, cum debeat realiter multiplicari ad multiplicationem terminorum in noſtra ſchola. Et ex hac tandem Doctrina vivit inſtantia de eſſe intellectivo, & volitivo in homine, qui prius intelligitur intellectivus, quàm voliturus, nec tamen hinc rectè deducitur diverſitas realis inter intellectum, & voluntatem, quia ad hoc ſufficit ſola diverſitas formalis, per quam inſtantiam intendit Pontius oſtendere nullitatem noſtræ conſequentiæ. Ceſſat hæc inſtantia, quia ut dictum eſt, non currit paritas de intellectu, & voluntate in homine, & de unione, & cauſalitate in partibus compoſiti; nam iſtis competunt talia munera, & prædicata, quæ neceſſariò arguunt realem diſtinctionem inter illas, ut conſtat ex dictis.

Alias rationes ſequentes non ſolvit Pontius, ut ſolùm procedentes contra Recentiores, niſi ultimam, quæ erat, quod unio eſt reſpectus intrinſecus adveniens, & refert materiam, & formam adinvicem, non verò ad compoſitum, eaſque denominat unitas, non cauſantes: ergo non erit cauſalitas earum in ordine, ac compoſitum quia talis cauſalitas, cum ſit propriiſſima, importat relationem ſecundi modi fundatam ſuper potentiam cauſativam; & refert materiam, & formam, ut cauſas ad compoſitum, & eas denominat formaliter cauſantes. Reſpondet Pontius ſub n.217. mallem ſanè propter noſtræ ſcholæ honorem auctor hujus diſcurſus in Recentiorum, aut Jeſuitarum ſchola enutriretur, quam in Scotiſtica, deindè ait in toto hoc diſcurſu peti principium, dum aſſumitur unionem non denominare materiam, & formam cauſantes, nec eas referre ad totum per modum cauſarum intrinſecè cauſantium, & dum in probatione conſequentiæ ſupponitur, quod non ſit relatio ſecundi modi fundata ſuper potentias cauſativas materiæ, & formæ.

Quid velit innuere hic Auctor in prima parte reſponſionis non ſatis capimus, nihil enim eſt in ea ratione, quod non ſit Scoticè dictum & abſq;ulla principii petitione; ſi enim aſſumitur unionem eſſe reſpectum extrinſecus advenientem, ſumptum eſt ex Scot. locis ſuprac. ſi aſſumitur, quod refert materiam, & formam adinvicem, non verò ad cõpoſitum, didicimus à Scoto 2.d.1.q.5.in fine, ubi ad 5.princip. ſecernit reſpectus, quibus materia, & forma referuntur ad invicem, ut unitæ ab illo quo referuntur ad compoſitum, ut cauſantes: & omnia hæc in argumento aſſumpta ſatis patebant ex ſuperius dictis in ea quęſtione, & articulo, nec nova egebant probatione, & quod ait in probatione conſequentiæ ſupponi, quod unio non ſit relatio ſecundi modi fundata ſupra potentias cauſativas materiæ, & formæ, falſum eſt quoad primam partem; nam ut conſtat diſp.8. log. q.10.art.1. in explanatione ſecundi modi relativorum in fine, reducimus ad illum ſecundum modum omnes relationes extrinſecus advenientes ſex ultima prædicamenta conſtituentes, quatenus in aliquo ſenſu ſaltem grammaticali fundantur ſuper potentiam activam, & paſſivam, fatemur tamen non ita propriè ſpectare, ſicut relationes cauſalitatis ſpectantes ad prædicamentum ad aliquid, quæ propriiſſimè fundantur ſuper potentiam verè, & phyſicè activam: hoc eſt quod diximus in ea conſequentia, quod ſupponitur ſuperius probatum in ea diſp.5. ab initio: Unde tandem non apparet ex quo capite mallet propter honorem noſtræ ſcholæ auctorem hujus diſcurſus in Recentiorum, aut Jeſuitarum ſchola enutriri: ſed quam potiori jure id ei tota Scotiſtica ſchola ob ſui honorem deſiderare deberet, ſatis conſtat ex dictis, diſp. 6. Met. quæſt.1.

art. 6. & diſp. 12. qu. 10. nu. præſertim 302. ubi ex profeſſo refelluntur nonnullæ ejus opiniones principiis Scoticis etiam Tyronibus notis omninò repugnantes.

Fundamentum verò hujus Auctoris ad ſuſtinendum oppoſitum eſt hoc; ideò potiſſimum colligimus cauſalitatem efficientis eſſe realiter diſtinctam ab applicatione ad paſſum, & unionem formæ ad materiam eſſe diſtinctam realiter ab indiſtantia, ac diſpoſitionibus; quia de potentia abſoluta poteſt eſſe cauſa efficiens applicata, abſque cauſalitate, & materia, ac forma indiſtantes, ac diſpoſitæ abſque unione, ergo cùm unio nequeat per ullam potentiam eſſe inter materiam, & formam, abſque cauſalitate materiæ, & formæ circa compoſitum, dicendum eſt, quod cauſalitas earum circa compoſitum non ſit diſtincta ab unione earum. Ad hanc objectionem reſponſum eſt diſp. 5. Phyſ. qu. 6. art 2. negando conſequentiam, nam eadem ratione poſſemus inferre totum eſſe idem realiter cum partibus unitis, quia non poſſunt dari ſine toto: ſicut ergo ex hoc non rectè infertur identitas iſtorum, ita nec in præſenti ritè infertur realis identitas unionis, & cauſalitatis compoſiti: ratio autem, quare unio materiæ, & formæ, quæ eſt applicatio earum ad cauſandum compoſitum ſeparari nequeat à cauſalitate ipſa compoſiti, ſicuti ſeparari poteſt applicatio cauſæ efficientis, eſt, quia materia, & forma, ſunt cauſæ intrinſecæ neceſſariò, & indiſpenſabiliter ſuum cauſantes effectum: ſecus eſt de cauſa efficiente, quæ eſt cauſa extrinſeca.

Reiicit hanc ſolutionem Pontius nu. 210. quia non eſt eadem ratio de unione, & cauſalitate, ac de partibus unitis, & toto, nam etiam ſi totum realiter diſtinguitur à partibus unitis, eſt tamen ratio particularis, ob quam non poſſint eſſe partes unitæ, quin ſit totum, nempe quia ipſa unio eſt cauſalitas partium reſpectu totius, unde dicit eſſentialem connexionem cum toto, ſicut omnis relatio actualis dicit cum termino, & etiam ſi totum non poſſit eſſe ſine partibus unitis, eſt tamen ratio particularis, ob quam diſtinguatur ab illis, nempè quia pares cauſant, cauſa autem debet realiter diſtingui à cauſato, ſive hoc poſſit eſſe ſine cauſa, ſive non: ex ſuppoſitione autem, quod unio realiter diſtinguatur à cauſalitate nulla prorſus eſt ratio, ob quam non poſſit eſſe ſine cauſalitate, & ex ſuppoſitione quod cauſalitas nequeat eſſe ſine unione, nulla eſt ratio, ob quam debeat diſtingui realiter ab unione; ergo vel dicendum eſt, quod unio poſſit eſſe ſine cauſalitate; vel quod cauſalitas identificetur realiter unioni: ex quo etiam deducit non valere diſparitatem allatam inter unionem, & applicationem cauſarum extrinſecarum; ſi enim cauſalitas cauſarum intrinſecarum ſit realiter diſtincta ab unione earum nulla ratio aſſignari poteſt, cur non poſſit eſſe unio ſine illa, ſicut contingere poteſt in extrinſecis; & omninò debet aſſignari ratio, quam nos non aſſignamus, cur ob non neceſſariam connexionem colligatur diſtinctio cauſalitatis efficientis ab applicatione, & tamen non colligatur ſufficienter indiſtinctio cauſalitatis cauſarum intrinſecarum ab earum unione ex neceſſaria earum connexione.

Reſp. per hanc impugnationem ſolutionem allatam non infringi, at in forma reſpondere nequimus, ut continuo petit hic Auctor, quia nec ipſe in forma poſuit argumentum; negamus igitur non eſſe eandem rationem de unione, & cauſalitate, ac de partibus unitis & toto, quantum ad præſens ſpectat; cumque id probat, quia eſt peculiaris ratio, ob quam partes unitæ nequeant eſſe ſine toto, quia nempe earum unio eſt ipſa cauſalitas totius, dicimus hanc eſſe manifeſtam principii petitionem, hoc enim eſt, quod negamus, & de quo eſt controverſia; & cum ſubdit, ex ſuppoſitione, quod unio diſtinguitur realiter à cauſalitate, nullam eſſe rationem, quin poſſit eſſe ſine cauſalitate, & ex ſuppoſitione, quod cauſalitas nequeat eſſe ſine unione nullam eſſe rationem, ob quam debeat realiter diſtingui ab unione, negatur hoc aſſumptum quoad utramque partem quia nec diſtinctio realis aliquorum eſt præciſa, & adæquata cauſa ſeparationis, vel ſeparabilitatis eorum, neque è contra inſeparabilitas aliquorum eſt ſufficiens, ac adæquata cauſa, vel ſignum identitatis eorum, cum ex aliis capitibus poſſit talis inſeparabilitas provenire, ut notat Scotus 2. d. 1. qu. 5. M. & d. 2. qu. 2. ab initio, ut conſtat de duabus ſimilitudinibus duorum alborum, quarum una diſtinguitur realiter ab alia, nec tamen eſſe poteſt ſine illa; & ex hoc quod una nequit eſſe ſine alia, non benè infertur realis identitas inter illas; &, ne dicatur exemplum non eſſe ad rem, quia duæ illæ ſimilitudines ſunt ſimul natura, & naturali intelligentia, ex qua ſimultate provenit earum inſeparabilitas; at unio ſaltem ratione videtur cauſalitatem præcedere, quia partes non cauſant, niſi præintelligantur unitæ; idem exemplum omninò adaptatum de coexiſtentia, & ſimilitudine duorum alborum, hę quidem duæ relationes ſunt realiter diſtinctæ, ut probatum eſt diſp. 8. log. num. 49. & una præintelligitur aliam præcedere, quia ſimilitudo non concipitur reſultare inter duo alba, niſi prius coexiſtentia, nec una poteſt ab illa ſeparari, non enim poſſunt duo alba coexiſtere, quin etiam ſint ſimilia; nec tamen ex hac inſeparabilitate benè deduceretur identitas inter illas, ſic ergo etiam in propoſito, ex hoc quod cauſalitas nequeat eſſe ſine unione, non benè infertur identitas realis cum ea, neque ex hoc, quod unio realiter diſtinguatur à cauſalitate benè infertur, quod poſſit eſſe ſine illa, quia nec inſeparabilitas eſt ſufficiens ſignum realis identitatis, nec realis diſtinctio cauſa ſufficiens, & adæquata ſeparabilitatis, quandoquidem inſeparabilitas aliquorum ex aliis capitibus provenire poteſt, quam ex eorum reali identitate.

Et in propoſito ratio inſeparabilitatis unionis partium à cauſalitate, etiamſi ſine relatione realiter diſtinctæ, eſt, quam aſſignavimus in priori ſolutione, quia nempè materia, & forma ſunt cauſæ intrinſecæ, quæ neceſſariò, & indiſpenſabiliter cauſant compoſitum eo ipſo, quod ſunt unitæ, neque hoc eſt noſtrum inventum, ſed communis doctrina omnium Scotiſtarum, & præſertim Lichet. 2. d. 1. qu. 5. ad argumentum Ocham, & 2. d. 12. qu. 2. ad iſtantias Cajet. & in 3. d. 2. ubi ait Deum impedire poſſe effectum cauſarum extrinſecarum, non tamen intrinſecarum, & tandem eſt communis doctrina omnium Theologorum, dum dicunt Deum ſupplere non poſſe cauſalitatem intrinſecam materiæ, & formæ erga compoſitum, quia dicit imperfectionem, poſſe tamen ſupplere cauſalitatem efficientis, quia talis influxus non habet imperfectionem indiſpenſabiliter annexam; ex quo etiam patet optimè valere diſparitatem nobis allatam inter unionem materiæ, & formæ, & applicationem cauſarum extrinſecarum in prima ſolutione. Ratio tandem, quam petit à nobis Pontius aſſignari debuiſſe, (quamvis debiti chirographum non oſtendat) cur ob non neceſſariam connexionem colligatur benè diſtinctio cauſalitatis efficientis ab applicatione; & tamen non colligatur ſufficienter indiſtinctio cauſalitatis cauſarum intrinſecarum ab earum unione ex neceſſaria earum connexione; hæc, inquam, ratio ſatis patet ex jam allata doctrina de ſignis diſtinctionis realis, quæ eſt communiſſima inter noſtros formaliſtas, quia nimirum ſeparabilitas eſt ſufficiens ſignum diſtinctionis realis aliquorum, at è contrà inſeparabilitas non eſt ſufficiens ſignum identitatis realis, cum hæc ex aliis capitibus oriri poſſit, cujus regulæ in noſtra ſchola noviſſimæ ignorantia, vel inadvertentia in hoc negotio præfatum Auctorem duxit in errorem, ut putaret, quod ſicut in cauſis extrinſecis ex non neceſſaria connexione cauſalitatis earum cum applicatione ſufficienter deducitur realis diſtinctio cauſalitatis efficientis ab ejus applicatione; ita è contra in intrinſecis ex neceſſaria connexione unionis earum cum cauſalitate reali identitas inter eas inferri deberet.

ARTICULUS II.

De ſubjecto, ac termino Corruptionis.

64 Reſolvenda eſt hæc dubitatio eadem methodo, qua præcedens de generatione in ſuperiori articulo, diſtinguendo nimirum de corruptione ſub ratione mutationis deperditivæ, & ſub ratione actionis deſtructivæ, ſic enim facilè erit adinvenire ſubjectum, & terminum: Nam ſi de ipſa ſit ſermo ſub ratione mutationis, in confeſſo eſt apud omnes ſubjectum ejus eſſe materiam, in qua velut in communi arena utraque exercetur mutatio ex 1. Phyſ. terminus autem eſt non eſſe, ſeu privatio formæ, non quemadmodum per generationem tranſit materia de non eſſe formæ ad eſſe formæ, ita è contra per corruptionem tranſit de eſſe formæ ad non eſſe formæ. Si verò ſumatur in ratione deſtructionis, ſeu deſtructivæ actionis, terminus erit non eſſe compoſiti, ſicut enim per generationem in ratione productionis ſolum compoſitum accipit eſſe, hoc enim eſt, quod propriè, & per ſe dicitur generari, ita compoſitum eſt quod propriè dicitur corrumpi, & per corruptionem deſinere; ſecus eſt de forma, quæ ſicut propriè non dicitur generari, ſed educi de potentia ſubjecti, ita nec propriè dicitur corrumpi, ſed deſinere in materia, & in ejus potentiam rurſus reduci; tamen ob nominum penuriam dicitur etiam forma corrumpi in communi modo loquendi, & ſic terminus corruptionis formæ erit non eſſe ejus in ſubjecto, terminus corruptionis compoſiti erit non eſſe ejus remanente materia, ita quod terminus corruptionis, ſive formæ, ſive compoſiti, ut ab annihilatione diſtinguitur, eſt negatio in genere, quod totum conſtat ex dictis quæſt. præced. art. 3.

65 Sed dices, dum gratia deſtruitur in anima noſtra, deſinit in ſubjectum, manet enim ſubjectum ejus, ſcilicet anima poſt ejus deſitionem, & tamen dicitur annihilari, non corrumpi, ſicut è contra, dum incipit in anima, dicitur per creationem incipere, non per generationem, vel eductionem. Rurſus ſi ipſa anima noſtra deſtrueretur, etiam maneret ſubjectum nempè corpus, & conſequenter in ſubjectum deſineret, & tamen non diceretur corrumpi, ſed annichilari, ergo non benè ponitur negatio in ſubjecto terminus corruptionis formæ, quia id etiam convenit annichilationi. Baſſol. hanc difficultatem de gratiæ deſitione tangit in 4. d. 11. qu. 4. art. 2. & ægrè reſolvit, quia perſiſtit in eo principio, quod gratia incipiat in anima per creationem, & conſequenter deſinat per annichilationem; at nos facili negotio evadimus, nam ſicut admittimus eam ex potentia animæ educi diſput. 3. Phyſic. quæſt. 5. art. 2. quia fit in ſubjecto, & dependenter ab eo, cum ſit forma ſuapte natura inhærens, ſic in præſenti ejus deſitionem in anima dicimus eſſe corruptionem. Secus eſt de anima, eſto deſineret in corpore, quia eſt forma per ſe ſubſiſtens, unde ſicut in ejus incæptione, eſto fiat in corpore, non ob id dicitur educi, vel generari, quia non fit dependenter ab eo, ſed ſolum cum eo, ratione ſuæ ſubſtantiæ, & independentiæ, ita in ejus deſitione non eſſet dicenda corrumpi, vel in ſubjectum deſinere, eſto deſineret in corpore. Hinc graviter errat Rubion. 2. d. 1. qu. 4. art. 2. dicens etiam animam ipſam generari, quia fit in præſuppoſito ſubjecto, ut cæteræ formæ.

66 Quia verò hunc communem omnium ſenſum de formarum materialium interitu tentavit labefactare Ferch. ab initio quæſt. cit. oſtendens formam ſubſtantialem non eſſe idoneum corruptionis terminum, rem hanc examinare non pigeat; & quidem veritas hæc adeò eſt obvia, & explorata, ut ſatis eſſet ſolum ejus rationibus ſatisfacere, communis enim omnium ſenſus à tot ſæculis in dubium à nullo unquam revocatus, ſufficiens eſſet ejus approbatio, ſed ad majo-

majorem adhuc rei certitudinem probare libet commune placitum, tum ex Ariſt. tum ratione, ſed priùs notare oportet, quod advertit Ferch. ibidem cap. 5. num. 29. quod apud Ariſt. quod dicitur ſeparabile ab alio, quod ab eo avulſum adhuc ſuum eſſe retinet, quod ſi per actualem disjunctionem intereat, dicitur inſeparabile; probemus igitur in hoc ſenſu non omnem formam ſubſtantialem eſſe ſeparabilem, imò omnes materiales, eo ipſo quod à materia divelluntur, interire, & corrumpi, & quidem omnes hujuſmodi formas ſubſtantiales eſſe in hoc ſenſu inſeparabiles, atque adeò corruptibiles, docuit Ariſt. non ſemel, 1. Phyſic. tex. ult. 2. Phyſic. 12. ſecundo de Anima, & alibi, ſed quid moramur? Ferch. ipſe à cap. 6. quamplura adducit ex Ariſt. loca, in quibus loquens de formis ſubſtantialibus aſſerit quaſdam eſſe ſeparabiles quaſdam non, & inter alia luculentiſſimus eſt, quem adducit ex 9 Met. 3. ſi ergo apud Ariſt. non omnes formæ ſubſtantiales ſunt ſeparabiles, ſed aliquæ tantùm, quomodo ſine contradictione potuit unquam aſſerere, omnem formam ſubſtantialem, quatenus ab accidentali diſtinguitur, eſſe ſeparabilem, ut convincere Ferch. intendit cap. 2. ex eodem Ariſt. ſanè iſtæ contradicunt *omnis forma ſubſtantialis eſt ſeparabilis, quædam forma ſubſtantialis non eſt ſeparabilis*, ſi hanc ergo Ariſtot. ſexcenties docuit teſte Ferchio, illam docere non potuit.

67 Invenit hic Auctor effugium quoddam ad eludenda omnia Ariſtot. teſtimonia, inquit enim ab initio cap. 2. poſſe quamlibet formam ſubſtantialem conſiderari dupliciter, vel ſecundùm eſſe perfectum, vel ſecundùm præcisè; tunc forma dicitur habere eſſe perfectum, quando habet accidentia ſibi convenientia, quæ ſunt ejus inſtrumenta in agendo, & patiendo, forma verò ſecundùm ſe conſideratur præcisè ſecundùm ſuum eſſe ſubſtantiale nullo ſpectato accidente comite. Hinc poſteà in fine cap. cum ei obiicitur Ariſt. 2. Phyſ. & 2. de Anima, & alibi aſſerens formas inſeparabiles, reſpondit ſecundùm eſſe perfectum inſeparabiles eſſe ratione accidentis conſequētis, ſecundùm ſe, & ſecundùm eſſe imperfectum ſeparabiles, atque æternas fore. Sanè hæc eſt evidens teſtimoniorum Ariſt. eluſio, inconſultè namque aſſeruiſſet toties quaſdam formas ſeparabiles eſſe, quaſdam non, quia ſecundùm eſſe perfectum omnes ſunt inſeparabiles, ſecundùm eſſe imperfectum omnes ſeparabiles; Accedit, quod in ſententia docente potentias animæ eſſe accidentia, ſolutio nulla eſt, quia anima rationalis ſuas ſecum defert, atque ideò etiam ſecundùm eſſe perfectum eſt ſeparabilis.

Si dicas ipſum non aſſeruiſſe illam univerſalem affirmativam, ſed probaſſe duntaxat diſputativè procedendo. Non ſufficit, quia ſolvit rationes, & Ariſt. teſtimonia pro univerſali negativa, ergo etiam ſolvere debebat, quæ faciebant pro univerſali affirmativa, eo vel maximè, quia hanc, inquit, eſſe melius probatam (utpotè proprio Marte) quam negativa; etiamſi multas annorum centurias, ut ait ipſe, alii conſumpſerint in ea probanda. At inquit pro ratione muneris inſtituti ad oſtendendam ſe licet animæ ſeparabilitatem aſtringi ſolum ad ſolvendas rationes pro negativa. At certè tenebatur etiam ſolvere adductas pro affirmativa, tum ne faceret Ariſt. ſibi contradicentem, dum in quibuſdam locis eum adducit pro univerſali affirmativa, in aliis eam negat per aſſertionem particularis negativæ, quod quædam formæ ſubſtantiales non ſunt ſeparabiles; tum quia ab initio Veſtig. in veſtiganda animæ ſeparabiliter pollicetur ſe velle ordinem ſervare Ariſt 1. poſt. ubi primò repellit univerſales contrarias omnium eſſe demonſtrationem, nullorum eſſe demonſtrationem, & recipit medias, quorundam eſſe, quorundam non eſſe, quod obſervavit etiam 1. Phyſic. ubi primò reiicit illas univerſales contrarias, omnia principia ſunt contraria, nulla principia ſunt contraria ſtatuitque principia quædam eſſe contraria, quædam non eſſe, tenebatur ergo, & ipſe non ſolam univerſalem negativam deſtruere, ſed etiam affirmativam, ut undè particulares concluderet, quædam forma eſt ſeparabilis, quædam inſeparabilis; tum tandem quia non ſunt facienda mala, ut eveniant bona, ut ergo oſtenderet veritatem illam, quod anima rationalis eſt ſeparabilis, non debebat hanc falſitatem relinquere probatam, quod omnis forma ſubſtantialis eſt ſeparabilis.

68 Sed accedamus ad rationes; Ferch. cum quaſdam retuliſſet ex aliis, velut nimis fragiles, eas aſpernatur, & diſſolvit cap. 3. & in fine cap. licet proteſtetur ejus conſilium non eſſe eam opinionem refellere ibi, duas tamen inſinuat rationes, quibus, inquit, poſſet robuſtius illa opinio impugnari, quia nimirum opinio illa, quod omnis forma ſubſtantialis ſit ſeparabilis, & æterna, omnem generationem, & corruptionem ſubſtantialem demolitur, & quoniam infinitæ formæ actu eſſent materia. Sed ſanè, aut iſtæ rationes ſunt cæteris fragiliores, aut earum robur aſſecuti non ſumus, prior quidem non benè conſequentiam deducit, quia forma hominis eſt ſeparabilis, ac æterna, & tamen homo generatur, & corrumpitur ſubſtantialiter, non ergo ad generationem, & corruptionem ſubſtantialem aſtruendam exigitur neceſſariò, quod forma ſubſtantialis ſit corruptibilis, & caduca, ſed ſufficit, quod poſſit cum materia conjungi, & abjungi, hæc ſiquidem ſola conjunctio, & abjunctio ſufficiens eſt ad generationem, & corruptionem compoſiti. Nec etiam alia ratio benè deducit, quod forent infinitæ formæ in materia, quia opinio illa non inquit formas in compoſiti diſſolutione in materia rurſus immergi, & veluti in ejus gremio abſcondi, & latere quouſque rurſus ab agente extrinſeco foras extrahantur, ut aſſerebant Anaxagoriſtæ, & ex parte conſentire videntur aſſertores inchoationum, imò docet formas à materia divelli, & veluti loco diſſitas in ſe, & per ſe conſervari, admiſſa ergo illa opinione non ſequitur hæc infinitas formarum in materia, ſed potiùs in ſe ipſis. Potiùs ergo ex capite formarum materialium inſeparabilitas oſtendenda eſt, quod ideò dicuntur materiales, quia ſuapte natura in ſuo eſſe, fieri, & conſervari materiæ ſunt immerſæ, & alligatæ, ita quod fatali neceſſitate ruant eo ipſo, quod ab ea divelluntur in quo ab anima rationali ſecernuntur, quæ ob ſui immaterialitatem independenter à materia fit, & conſervatur, undè etiam dum corpus informat, ſub modo ſubſiſtit, qua de cauſa, dum ab eo ſejungitur, non ſtatim interit, ſed ſeparata ſervatur, quia ergo omnes formę materiales ſunt ex materia educibiles, ut fusè diſp. 2. Phyſ. q. 7. art. 2. & 3. ideò nulla prorſus eſt à materia ſeparabilis, & æterna. Accedit quod ſi ponantur ſeparabiles, tunc edocendum erit ab hac ſententia, quo divertat forma in actu divulſionis à materia, & quo loco conſervetur, quod adeò difficilè eſt edocere etiam de ipſa anima rationali apud Ariſtot. ut Ferchius ipſe poſt longam rei diſcuſſionem in eam venerit opinionem lib. 2. cap. 14. ut Ariſt. concedenda fuerit circulatio animarum rationalium in corpora humana, quod an ritè dictum ſit, & conſequenter ad Ariſtot. principia, & fidei noſtræ candorem, num potiùs fabulosè, dicemus in lib. de Anim. ſi ergo de Anima rationali ita ſentit in via peripatetica quid dicet de aliis ſubſtantialibus formis, ſi ipſæ quoque ſeparabiles ſunt, ac ſuapte natura ſubſiſtentes? migrabuntne de una materia in aliam, an potius infinitæ in concavo orbis Lunæ otioſæ manebunt? Quæ Ferchius contra hìc à nobis dicta præſertim de formarum eductione objecit lib. 3. defenſ. c. 8. vide ſoluta, & impugnata diſp. 12. Met. q. 4. art. 1. & lib. expurg. querel. 23. 24. 29. & 32.

69 At videamus quibus rationibus ex Ariſt. probet hic Auctor hoc ſuum problema: Primò probat, quia Ariſt. 5. Met 15. ait formam ſubſtantialem eſſe ſeparabilem, & 7. Met. 8. & 12. Met. 26. idem habet, quibus ex locis colligit hoc ab Ariſtot. poni diſcrimen inter formam ſubſtantialem, & accidentalem, quod illa eſt ſeparabilis, hæc non. Confirmat hoc in ſecunda ratione ex 7. Met. 4. & 12. Met. 3. Reſp. Ariſt. locis allegatis præſertim in ſecunda ratione non ponere illam differentiam inter formam ſubſtantialem, & accidentalem, quod illa ſit ſeparabilis à materia, non iſta, ſed ponit illam differentiam inter ſubſtantiam ex una parte, & accidens ex alia in hoc ſenſu, quod ſubſtantia eſt per ſe exiſtens, & ſeparabilis ab accidentibus, accidentia verò non habent eſſe per ſe, nec poſſunt ſeparari à ſubſtantia, ita exponunt ibi omnes, præſertim Scotus in expoſitione illorum textuum, & quolib. 2. ab initio & textus de ſe patet; ex eo autem, quod ſubſtantia ſeparabilis eſt ab accidente, & non è contra, ſanè non videmus, quomodo ritè hinc inferatur omnem formam ſubſtantialem eſſe ſeparabilem à materia, potius enim inferri deberet eſſe ſeparabilem à ſuis accidentibus, & juxta hanc phraſim loquitur in aliis locis cit. cum dicit ſubſtantiam eſſe ſeparabilem, vult enim poſſe quantum eſt ex ſe ab accidentibus ſeparari, non autem formam ſubſtantialem à materia, in quibus etiam advertendum eſt hoc prædicatum *ſeparabile* de compoſito, & prima ſubſtantia inquantum eſt illa, quæ per ſe ſubſiſtit, præcipuè enunciari, formæ verò participativè, inquantum ſcilicet magis participat de actualitate compoſiti, quam materia; videatur Doctor ſuper illos textus, quia verba textus cujuslibet referre, atque Doctoris expoſitionem longum eſſet; tandem ſi unquam Ariſt. loc. cit. vel alibi docet formam ſubſtantialem eſſe ſeparabilem in ſenſu arguentis, accipienda eſt indefinitè illa propoſitio, non autem univerſaliter, ſicut accipitur illa primo Phyſicorum, prima principia ſunt contraria.

70 Secundò, arguit ex 8. Met. text. 8. ubi Ariſt. facit hanc disjunctivam loquens de forma ſubſtantiali *neceſſe eſt, aut ſempiternam hanc eſſe, aut corruptibilem abſque eo, quod corrumpatur, & factam eſſe abſque eo, quod fiat*, ſed pars ſecunda hujus disjunctivæ eſt ſimpliciter falſa, nempè ut aliquid ſit factum abſque fieri, & corruptum abſque corrumpi, ergo prima pars eſt vera dicens omnem formam ſubſtantialem eſſe ſempiternam. Si dicas disjunctivam illam non eſſe ſufficientem, ſed tertium membrorum addi debere, quod verum erit, ſcilicet quod forma generatur, ſed generatione. Contrà, inſurgit Ariſt. verbis ſequentibus *oſtenſum eſſe alibi, quod nullus facit formam, quodque forma non ſit*. Reſp. imò Scotum exponere, quod prima pars disjunctivæ eſt falſa, quia eſt ſecundùm opinionem Platonis ponentis formas ſeparatas, & ſecunda eſt vera, ac de mente Ariſt. qui ponit formas in materia generabiles, & corruptibiles non per ſe, ſed per accidens, ut oſtendit in 7. Meth. & hac de cauſa inquit eſſe corruptibilem abſque eo, quod corrumpatur, & factam eſſe abſque eo, quod fiat, nempè per ſe, & immediatè, ſic enim ſolum compoſitum generatur, & corrumpitur, neque hic eſt incongruus loquendi modus, imò valde proprius, nam etiam natura communis, ut notat Doctor 3. diſt. 22. q. un. ad 1. princ. eſt generabilis, & corruptibilis per ſe primò, non tamen dicitur generari, & corrumpi, niſi per accidens, quia actus generationis, & corruptionis per ſe, & immediatè exercetur in ſingularibus: & ſic in propoſito ait Ariſt. formam eſſe generabilem, & corruptibilem abſque eo, quod fiat, vel corrumpatur, quia actus per ſe, & immediatè exercetur in compoſito, per accidens in partibus.

71 Tertiò, arguitur ex 12. Met. 12. ac in 7. Met. 26. 27. 32. ubi demonſtrat, formam non fieri, hac ratione, ſi namque forma fiat, atque omne, quod fit, fit ex materia, & forma, ergo forma fiet ex alia forma, ſed Ariſ. eodem argumento probat 1. Phyſ. 82. materiam eſſe ingenerabilem, & incorruptibilem, ergo ſi benè per hoc monſtratur materiæ perennitas, monſtrabitur etiam de forma. Reſp. ſi hæc ratio concludit incorruptibilitatem de forma ſubſtantiali, etiam de accidentali oſtendit non per ſe fieri, quia fit in alio, non ergo negat

ibi abſolutè formam fieri, imò docet fieri in alio ſcilicet in materia, ſed negat fieri per ſe, & veluti ſeparatam, ac per ſe ſubſiſtentem, & reddit rationem, quia quod hoc modo fit, ex materia, & forma fit, unde per hanc rationem concludi nequit omnimoda ingenerabilitas formæ, ſed tantum ingenerabilitas per ſe; cum autem in 1. Phyſ.82. demonſtrat materiam eſſe ingenerabilem, & incorruptibilem, inquit, in quacunque generatione, & corruptione materiam debere ſubiici, ut ſubjectum primum, & ultimum, & quicquid fit, & generatur, fieri ex materia, ut ex tali ſubjecto, non ergo hoc argumentum concludit ingenerabilitatem eodem modo de materia, & de forma, quia non eodem modo fit compoſitum ex eis, cum enim fiat ex materia, ut ex primo omninò ſubjecto, & in omni generatione requiſito, concluditur ex hoc omnimoda ingenerabilitas de ipſa, & cum fiat ex forma, non ut ex primo omnino ſubjecto, ſed ut ex eo, quod inſit, vel fit in illo, non excluditur à forma omnimoda generabilitas, ſed tantùm talis, qualis compoſito convenit.

72 Quartò, arguit ex 1. de Anima.12. & 13. ubi habetur, quod ſi forma habet proprium opus, in quo non communicat cum habente corpore, formam ſeparari poſſe à materia; at ſic eſt, quod omnis forma ſubſtantialis habet opus proprium, in quo cum materia non communicat, cum in 2. de Ortu, & Interitu dicatur materiæ proprium eſſe pati, & recipere, agere autem alterius potentiæ, ſcilicet formæ. Reſp. hoc argumentum plus probare, quam ejus Auctor velit, probat enim non ſolum etiam formam accidentalem eſſe ſeparabilem, quia ipſa quoque habet in hoc ſenſu proprium opus, in quo non communicat cum materia, calor enim in aqua non communicat in calefaciendo cum ipſa, ſed probat etiam formam materialem ſeparatam non futuram otioſam, ſed proprium opus exequi, cujus oppoſitum docet Auctor ille in eodem capite. Dicimus igitur omnes formas materiales in ſuis operationibus communicare cum materia, quia cum ſint extenſæ, non poſſunt modo inextenſo operari, non habent autem talem modum, niſi in materia, unde etiamſi proprium formæ ſit agere, tamen non eſt in potentia proxima ad agendum, niſi cum eſt in materia.

73 Quintò, unum contrarium nequit pati, & recipere aliud contrarium, ſicut neque unum natum eſt alterum afficere 2. Phyſ. 51. 12. Met. 6.2. de Gen. & Cor. 5. corruptibile, & incorruptibile ſunt contraria, & genere diverſa, nedum ſpecie 10. Met. cap. ult. ergo ſi materia eſt incorruptibilis, & forma ſubſtantialis corruptibilis, unum contrarium eſſet alterius receptivum, & duo contraria ſimul manerent. Reſp. hoc item argumentum plus probare, quam velit, ſic enim probaret, quod anima rationalis nequit recipi in corpore, quod corruptibile eſt, velut in ſubjecto, nec lumen, & motus in Cœlo, intellectiones, & volitiones in Angelis, accidentia quædam in materia, hæc enim omnia ſunt formæ corruptibiles in ſubjectis incorruptibilibus receptæ; dicendum igitur corruptibile, & incorruptibile non eſſe contraria propriè dicta, ut notat Zerb. 10. Met. q. ult. in ſol. ad 1. princ. quod eo præſertim verum eſt, ſi genere logico differre dicantur, quia contraria propriè accepta conveniunt in genere, & differunt ſpecie, ut ex eorum conſtat definitione; ſed contraria dicuntur, quatenus ſunt valdè diverſa, & habent oppoſitas quodammodo rationes, & differunt ſecundum potentiam, & impotentiam, ut ibi explicant Alenſis, & Scotus, quo quidem ſenſu actus, & potentia dicerentur opponi, & contrariari, & nihilominus unum recipitur in alio; æquivocat itaque ratio de contrariis fusè, & rigoroſè ſumptis.

74 Sextò, omne quod corrumpitur, à ſuo contrario corrumpitur 1. Phyſ. 47. 1. de Cœlo 20. p. de Gen. 52. Forma ſubſtantialis non habet contrarium, quia ſubſtantiæ nil contrariatur, ergo &c. Confirmat in ratione octava, quia materia ideò à contrariis non deſtruitur unquam, quia nulli eſt contraria ſed neque forma ulli eſt contraria. Si dicas ratione connexus ſubſtantiæ cum accidente provenire formæ interitum, propterea quod omnis ſubſtantia flagitet certa quædam accidentia, quibus deſinentibus deſinat ipſa: Contra inſtat, tum quia ſi accidens ſubſtantiæ connexum perit à contrario valentiore peremptum, non tamen ſubſtantia peribit, quia accidens deſtruens non habet contrarietatem cum ipſa, & ſubſtantia à toto genere eſt validior accidente, unde ſi contra eam pugnaret, nunquam prævaleret; Tum quia forma quidem poſtulat accidentia quædam ad completam actualitatem ſuam, at ſecundum ſe non poſtulat, quia de ſe ſeparabilis eſt, & prior accidente, & omne abſolutum prius, eſſentialiter independens à poſteriori poteſt eſſe ſine illo. Tum 3. ad deſtructionem minus neceſſarii non deſtruitur magis neceſſarium, at forma ſubſtantialis eſt magis neceſſaria, accidentalis minus. Tum tandem prius eſſentialiter ad ſui eſſe non poſſet poſterius eſſentialiter, alioqui nulla eſſet cauſa, quæ præcederet effectum tempore 2. Poſt. 58.

Reſp. ut ibi, formas materiales ideò eſſe corruptibiles, quia ut materiam informent, certas requirunt diſpoſitiones, quibus amiſſis ſervari in ea amplius non poſſunt, cumque extra materiam nequeant conſiſtere, quia ab illa quoad ſuum eſſe dependent, non ſecus ac lumen à corpore luminoſo in genere cauſæ efficientis, ideò extra illam ſtatim pereunt; & hac de cauſa Tatar. cap. de ſubſt. q. 2. in ſol. ad 3. inter formas ſubſtantiales admittit contrarietatem virtualem ratione diſpoſitionum contrariarum, quas eſſlagitant, & Ant. And. 20. Met. qu. 5. & Faber ibid. diſp. 8. admittunt contrarietatem, ſi non in omni rigore ſumatur, quantum nempè ſufficit, ut una dicatur alteri incompoſſibilis in eodem ſubjecto, quæ ſanè repugnantia ſufficit, ut una alteram deſtruere dicatur, & in hoc ſenſu omne, quod corrumpitur, à ſuo contrario corrumpitur, non verò ſemper à contrario rigoroſè ſumpto, imò Mayr. paſsu 16. in prædicam. veram contrarietatem admittit inter formas ſubſtantiales, quod abſque dubio conſultius aſſeretur, quam earum incorruptibilitatis. Ad 1. impugnationem forma ſubſtantialis pellitur à materia non ab accidente pugnante, niſi diſpoſitivè, ſed ab altera forma ſubſtantiali ei incompoſſibili, ut declaravimus diſp. 7. Phyſ. qu. 6. art. 2. Ad alias tres unica ſolutione ſatisfit, probare de potentia Dei abſoluta, non autem ſecundum communem naturæ curſum, juxta quem experimento conſtat ſubſtantiam quamlibet certa poſcere accidentia pro ejus conſervatione, à quibus in ſuo eſſe pendent, ut ajunt, à poſteriori, velut à conditione concomitante, ſic ignis pendet à calore, aqua à frigore &c. undè his rationibus probabat Doct. 2. d. 12. q. 2. contra D. Thom. materiam poſſe de potentia Dei abſoluta exiſtere ſine omni forma, quæ ideò minùs conſultò nunc afferuntur, ut probantes ſecundùm communem naturæ curſum ſeparationem ſubſtantiæ ab accidentibus; Iterùm rurſus adverte hoc argumentum plus probare, quàm velit Auctor, probat enim non ſolùm formam ſubſtantialem corrumpi non poſſe, ſed nec etiam à materia pelli, ſed perpetuò in ea manere, quia non habet contrarium, à quo pellatur, & ſic non tantum formæ, ſed compoſita quoque erunt æterna.

75 Septimò, Materia prima æterna eſt, ergo & forma omnis, quia forma magis participat de eſſe divino 1. Phyſ. 81. atqui æternitas eſt præclara Dei dignitas, per quam Deus definitur 12. Met. 39. quod autem perfectiori ſimilius eſt, atque vicinius, eſt melius atque perfectius. Confirmat per rationem decimam ex 3. Top. loc. 1. *quod eſt diuturnius, & ſtabilius hoc melius*, ſi ergo forma melior eſt materia, erit diuturnior illa, vel non minùs ea. Reſp. ad hoc ſatis dixiſſe diſp. 2. Phyſ. qu. 8. art. 2. in fine, quare locus ille topicus intelligi debet, cum cęteris ſuis paribus; vide ibi auream regulam à Scoto traditam 1. d. 8. q. 1. ad 1. quam etiam fuſius declarat 4. d. 12. qu. 2. §. *hic ſunt duæ opiniones*.

Octavò, ſi forma ſubſtantialis accedat ad materiam, & ab ea recedat abſque ortu, & interitu materiæ, benè tamen ipſius, tunc forma ſubſtantialis non differret ab accidentali, niſi nomine tenus, tota enim definitio accidentis de illa verificabitur, *quod adeſt, & abeſt ſubjecto præter ſubjecti corruptionem*. Nec valet, quod ajunt nonnulli, accidentis in actu priori ſimpliciter eſſe oportere, unde prius in materia recipitur forma ſubſtantialis, quàm accidentalis. Hoc voluntariè dicunt, neque enim in definitione accidentis ea conditio eſt repoſita. Reſp. ad hoc quoque abundanter dixiſſe diſp. 2. Phyſ. q. 1. art. 1. in ſol. ad 2. & art. 3. & diſp. 5. qu. 11. art. 3. nam his in locis ubere differentia aſſignatur formæ ſubſtantialis ab accidentali; interim neque adhuc argumentum concludere intentum, ſi totum illi concedatur, adhuc enim nec ipſe diſcrimen aſſignabit formæ ſubſtantialis ab accidentali, ſi enim dicat ex hoc differre, quod forma accidentalis, dum à ſubjecto divellitur, ſtatim interit, ſecus ſubſtantialis; non ſatisfacit, quia & nos dicemus, ut ipſe obiicit aliis, hoc eſſe voluntariè dictum, nec in definitione accidentis eam conditionem reponi, atque ideò totam ex integro convenire formæ ſubſtantiali, etiamſi ſeparabilis ponatur, & incorruptibilis.

76 Poſtremò perfectum eſt prius imperfecto etiam tempore 1. de Cœlo 10. forma eſt materia perfectior, & antiquior in rerum natura, ſi ergo materia ſuæ exiſtentiæ exordium neſcit, tantò magis forma nec ortum, aut interitum patietur. Reſp. hoc etiam plus æquo probare, ſi enim materia eſt æterna, & forma eſt antiquior materia, ac prior nedum perfectione, ſed etiam duratione, profectò pluſquam æterna erit, & ante æternitatem; jam igitur diſp. 1. de Cœlo qu. 5. ab initio contra eundem Auctorem, cui propoſitio illa valde familiaris eſt, diximus non eſſe univerſaliter, ſed indefinitè accipiendam, & præſertim in propoſito veritatem habere non poteſt, quia potius materia præcedit formam prioritate originis, ut docet Doctor. 2. d. 12. q. 1. & 2. ex D. Aug. quo autem ſenſu forma ſit prior materia, vide Doctorem 7. Met. qu. 6. Ant. And. & Zerb. ibidem. Accedit ex ea majori abſolutè prolata æquè bene inferri poſſe compoſitum etiam tempore præire materiam, & formam, quia eſt perfectius ambobus; Vide, quæ conſequentiæ deducantur ex quibuſdam propoſitionibus, quas indefinitè protulit Ariſt. & hi blaterones ejus recipiunt pro univerſaliſſimis, quaſi propoſitiones omnes Ariſt. ſint univerſaliter veræ, ſanè aliam aſſeruit propoſitionem 9. Met. 15. huic ex diametro oppoſitam, priora generatione ſunt poſteriora perfectione, quomodo ergo ambę erunt univerſaliter veræ? Irrationabilis hic philoſophandi nonnullorum modus, inde traxit originem, quod iſti ſimpliciſſimæ, & jejunæ Ariſt. auctoritati nimium fidunt, nec niſi ſolis auctoritatibus ſua aſſerta probant, quod quam virum Philoſophum dedeceat, diximus ſupra diſp. 1. q. 1. art. 1. & adhuc magis oſtenditur lib. expurg. querel. 4. contra Ferchium; & quæ idem Auctor aggregavit lib. 3. defenſ. ad tuendas ſuas haſce rationes ſoluta ſunt, ac ſatis impugnata diſp. 12. Met. q. 5. art. 1.

QUÆSTIO III.

An in rerum naturalium generatione, & interitu fiat reſolutio uſque ad materiam primam.

77 SEnſus quæſiti non eſt, ut quis ex quæſiti titulo hallucinari poſſet, an in corruptione alicujus ſic ad materiam primam deveniatur, ut nuda abſque omni forma ſubſtantiali maneat, id enim naturaliter contingere non poſſe jam diximus diſp. 2. Phyſ. q. 3. art. 1.

ſed eſt, an cum res corrumpitur, & formæ ſuccedenti materia ſubiicitur, num ſola maneat materia prima, itaut omni forma tam ſubſtantiali, quàm accidentali, quibus antea induta erat, in eo inſtanti exuatur, atque adeò nullus actus, ſeu ſubſtantialis, ſeu accidentalis idem, qui præfuit in re corrupta, ſervari valeat in genito. Unde hæc quæſtio, in quantum attinet ad formas ſubſtantiales, coincidit cum ea, an in compoſito ſubſtantiali dari poſſint plures formæ ſubſtantiales ſubordinatæ, itaut aliqua earum in re genita ſervari poſſit, quæ præfuit incorrupta; inquantum verò attinet ad formas accidentales, coincidit cum ea, an eadem numero accidentia poſſint permanere in genito, quæ præfuerint in corrupto.

Tres extant ſententiæ in hac celebri controverſia, duæ extremæ, & una media. Prima extrema eſt Thomiſtarum, qui ex duobus principiis in eorum ſchola receptiſſimis, unum eſt implicare pluralitatem formarum ſubſtantialium in compoſito, alterum eſt, non materiam primam, ſed compoſitum ipſum eſſe proprium, & immediatum ſubjectum accidentium, conſequenter deducunt in omni generatione, & curruptione tam in formis ſubſtantialibus, quàm in accidentalibus, uſque ad materiam primam reſolutionem fieri, ita D. Tho. 1. p. q. 76. art. 6. & 4. contra gentes p. 2. c. 58. & ejus magiſtri Alenſis 1. p. qu. 57. memb. 4. & Alber. 2. p. ſummæ de homine apud Areſt. diſp. 2. q. 11. ſect. 1. Capreol. 2. d. 15. q. 1. Cajet. in ſummam loc. cit. & 2. de Anima cap. 1. & de Ente, & eſſentia q. 17. Hervæus Quol. 4. qu. 10. & de Unitate formarum q. 16. & 17. Ferrar. loc. cit. contra gentes, Scoto 1. Phyſ. 7. Sonc. 8. Met. q. 8. Javell. q. 4. Bannez de Gen. q. 8. Compl. diſp. 3. q. 6. Ægid. 1. de Gener. com. 24 & 2 com. 25. Buccafer. 1. de Gener. & Pomponatius in lib. de Nutritione, & Accretione, Fonſec. 8. Met. c. 1. q. 2. Conimb. verò 1. de Gen. cap 4. qu. 18. eſtò in ſecundo principio cum Thomiſtis non conſentiant, cenſent namque ſubjectum accidentium eſſe materiam primam, non compoſitum, adhuc tamen & ipſi volunt fieri reſolutionem uſque ad materiam primam, etiam in accidentibus, quia habet pro inconvenienti unionem materiæ cum accidentibus eſſe firmiorem, quam cum forma ſubſtantiali.

Altera extrema eſt Averroiſtarum, qui ex duobus principiis Thomiſtarum ex diametro oppoſitis, nempè eſt dari pluralitatem formarum ſubſtantialium in eodem compoſito, & ſubjectum immediatum accidentium præſertim quantitatis, eſſe materiam primam, conſequenter aſſerunt non in omni generatione, & corruptione uſque ad materiam primam reſolutionem fieri, nec quoad formas ſubſtantiales, nec quoad accidentales, imò quoad iſtas nunquam fieri, quia quantitas ut minimum ſemper eadem maneat in genito, & corrupto, cum perpetuò materiæ hæreat, velut ejus paſſio; citantur pro hac parte Averr. 1. de Gen. com. 24. & 2. de Gen. com. 25. Avicen. 1. ſuffic. c. 6. Zimar. theor. 46. Niphus 8. Metaph. diſp. 4 Mercen. in ſuis dilucid. Zab. lib. de Gener. & interitu cap. 7. Piccol. 1. de Gen ſuper text. 24. Achill. de elementis lib. 2. dub. 3. Contaren. q. de Gen. & Corrupt c. 5. & 6. Nobil. 1. de Gen. c. 5. q. 3. Moriſ. diſp. 1. de Gen. dub. 6. citantur etiam Gręci Interpretes, ut Philop. 1. de Gen. com. 70. Alexand. 1. Metheor. c. 1. & quidam Nominales.

Tertia denique Sent. media eſt Scotiſtarum, qui cum Thomiſtis in uno tantum convenientes principio, & ab Averoiſtis diſſentientes, quod nempè compoſitum ſit proprium accidentium ſubjectum, & in altero è contra cum iſtis aſſentientes, non cum illis, quod nempè detur pluralitas formarum ſubſtantialium ſaltem in viventibus, conſequenter media via incedunt, dicentes in quibuſdam corruptionibus, ſcilicet viventium non fieri reſolutionem uſque ad materiam primam, quia remanet in cadavere forma mixti cum accidentibus eam conſequentibus, in cæteris verò fieri uſque ad materiam primam, itaut nulla prorſus forma, nec ſubſtantialis, nec accidentalis maneat in genito, quæ fuerit in corrupto; ita Doct. 4. d. 11. qu. 3. ubi ſtatuit pluralitatem formarum in viventibus, & 2. d. 3. q. 4. & d. 12. q. 2. & d. 15. qu. un. & 4. d. 11. q. 2. & d. 12. qu. 4. quibus in locis corpus ſtatuit ſubjectum quantitatis, & qualitatum, non materiam, Ant. And. 8. Met. q. 3. Zerb. ibi q. 1. Tataretus 1. de Gen. q. 1. not. 4. & dub. 1. Faber. theor. 75. Cavell. diſp. 1. de Anim. ſect. 17. Raguſ. diſp. peripat. 38. Biragus 1. de Gen. qu. 6. licet non ex principiis Scoti, ſed Zab. ut notavimus diſp. 3. Phyſ. q. 1. Roccus 1. de Gen. q. 9. & 10. & paſſim alii Scotiſtæ, & hæc eſt tenenda.

ARTICULUS I.

In viventibus non fit ſtatim reſolutio uſque ad materiam primam.

78 DIcimus itaque in viventium interitu non fieri reſolutionem uſque ad materiam primam. Probatur, quia in viventibus datur ultra animam forma mixtionis, quæ dici ſolet corporeitatis, eo quia per diverſas formas partiales carnis, oſſis, nervi, &c. dat illis illud eſſe corporeum, ac diſſimilare, quod eſt proprium perfectibile animæ, & hæc forma remanet adhuc per aliquod temporis intervallum in materia poſt diſſolutionem animæ à corpore, quo temporis ſpatio dicitur forma cadaveris, ſicut ante animæ adventum dicebatur embryonis, remanent quoque cum illa forma accidentia quamplura, quæ erant in vivente, ergo in viventibus ſtatim, & immediatè non fit reſolutio uſque ad materiam primam, nec in ſubſtantialibus, nec in accidentalibus formis. Aſſumptum, unde tota hæc concluſio dependet, fuſè probatum eſt diſp. 2. Phyſ. q. 4. art. 2. & diſp. 5. q. 6. art. 1. & omnia argumenta in contrarium diluta.

Verùm quia Arriaga nuperrimè poſt noſtræ Phyſicæ editionem acerbiſſimè in eam ſententiam invehitur diſp. 6. Phyſ. ſect. 6. æmulatione accenſus cujuſdam ſui Collegæ (ut facilè ex ejus verbis colligitur) nobiſcum ſentientis, libet per excurſionem quaſdam rationes potiores pro nobis loc. cit. adductas rurſus recurrere, ut oſtendamus non eſſe tam debiles, ut arbitratur Arriaga, & quidem ab initio diſputationis oſtentat hic Auctor ſeſe non veritatis indagandæ zelo, ſed livore, & æmulatione hanc concertationem ſuſcepiſſe, ait enim hanc quæſtionem à pluribus jactari celeberrimam, & deciſionem pro parte Scoti in ſcholis invaluiſſe, nullum tamen myſterium ſe unquam in ea vidiſſe, nec partem Scoti ita invaluiſſe, ut jactant, quia in Hiſpania nullus eam defendit, imò nec ex profeſſo impugnare dignatur, tanquam rem ſine ſolido fundamento, in Italia pauci, & in partibus Germaniæ (ubi ſcribebat) rariſſimi, omnes denique è ſua ſocietate, quotquot ſua typis mandarunt, contrarium docuiſſe duobus exceptis P. Dandino, & P. Coninch. in quibus ergo ſcholis invaluit? inquit hæc Arriaga Hiſpano ſupercilio. Immerito tamen hanc quæſtionem de pluralitate formarum in compoſito aſpernatur hic Auctor, in qua tot viri graves calamum adhibuerunt, & integros de hac re tractatus lucubrarunt, immerito etiam ait ſententiam Scoti in ſcholis non invaluiſſe, non ne viget in ſchola Scotiſtarum? nonne in ſchola Averroiſtarum, cum omnes Medici Philoſophi ſæculares omnes eam incunctanter tueantur? quoque Nominales eam ſectantur? an ne iſtæ non ſunt ſcholæ, ex quatuor igitur ſcholis in dominio Philoſophico exiſtentibus Averroiſtar. Thomiſt. Scotiſt. & Nominalium tres ferè noſtram ſectantur, & petit Arriaga in quibus ſcholis invaluit? tot denique habet aſſeclas, ut Bann. ipſe dicat 1. de Gen. qu. 8. *quot quot Theologi, & Phyſici, & Metaphyſici ſunt, contra D. Th. conjuraſſe videntur*, & inquit Arriaga nullum habere defenſorem? certè nullam putat iſte extra Societatem extare ſcholam, nullumque præter Jeſuitas ſcripſiſſe auctorem, quod facilè colligitur ex toto ejus opere, in quo non citat, niſi Auctores ſuos, nec niſi cum ſuis diſputationem init, etiamſi typis ſcripta non dederint, cum exteris manus conſerere dedignatur, qui mos ſcribendi apud Recentiores Jeſuitas invaluit minimè laudandus, non enim in hunc modum ſcripſerunt Suarez, Vaſquez, Molina, Fonſeca, Conimb. & alii præclariſſimi Societatis Auctores, exteros enim æſtimabant, & eorum auctoritate ſua fulciebant placita, vel eos graviter impugnabant, ut poſtulabat occaſio, nec tempus inſumebant in reſpuendis privatis placitis Collegarum, & reſponſis datis intra domeſticos parietes, ut moris eſt modo Recentiorum, ſcribentium, concludimus hanc ſcribendi rationem noviter adinventam ſuperbiam in eis arguere, dum cum exteris diſſerere renuunt, vel timorem, ſed de his ſatis: percurramus modo rationes Scoticas ab ipſo pro noſtra ſententia adductas, & videamus, an illis benè occurrat.

79 Prima ratio, ab ipſo adducta, eſt, quam Doctor 4. d. 11. cit. qu. 3. art. 2. deducit ex myſterio Euchariſtiæ, ubi terminus converſionis, qui ponitur ex vi verborum, eſt ipſum corpus Chriſti ab anima condiſtinctum, nam ſi Hoſtia conſecrata à Chriſto in cœna in pixide fuiſſet in triduo ſervata, permanſiſſet ibi eadem res primò contenta, & non anima, quæ erat à corpore ſeparata, unde anima modo per concomitantiam ſolum ponitur ſub ſpeciebus, ut decernit Concil. Trid. ſeſſ. 13. c. 3. tunc ſubſumit Doctor, corpus Chriſti ab anima condiſtinctum non dicit ſolam materiam primam, quia hæc per ſe non eſt corpus, ſed pars corporis, & ſi eſſet corpus, tamen non eſt corpus diſſimilare, & ætherogeneum, quale eſt corpus humanum ab anima perfectibile, ergo erit materia prima cum forma corporeitatis integrata ex diverſis partialibus, in hoc enim ſenſu admittit Scotus 3. d. 4. q. un. formam corporeitatis in viventibus, ut diximus in Phyſ. loc. cit. non autem quaſi ſit unica forma mixtionis pro omnibus, & ſingulis partibus corporis, ut ei Arriaga impingit, & in hoc ſenſu defenditur ab omnibus Scotiſtis Ant. And. q. 10. de tribus principiis, & 7. Met. q. 6. ubi eſt Scotus ipſe q. 20. Zerb. q. 18. Faber theor. 75. Tatar. 2. de Anim. q. 1. dub. 2. Trombet. 8. Met. q. 2. Mairon. 2. d. 16. qu. un. & alii.

80 Reſp. Arriag. terminum converſionis eſſe materiam cum diverſitate, & varietate accidentium, quæ ſufficit ad organizationem, nec habet pro inconvenienti poni ſub ſpeciebus hæc accidentia ex vi verborum formaliter, & non per ſolam concomitantiam. Contra urget efficaciter Doctor, tum quia non ſunt efficaciora verba ſuper ſanguinem, quàm ſuper corpus, ſed dicendo *hic eſt Calix Sanguinis* non poteſt fingi terminus converſionis eſſe ſola materia ſub accidentibus, quia illud non eſt ſanguis, ſanguis enim dicit aliquam ſubſtantiam, quæ generatur à nutrimento aſſumpto, & eſt proximè convertendum in carnem, non autem generaretur, nec converteretur, niſi haberet propriam formam ſubſtantialem. Tum quia ſi aliquod accidens includitur in per ſe termino converſionis, tunc illa non eſſet mera converſio ſubſtantialis, nec mera tranſubſtantiatio, ſed mixta ex ſubſtantiali, & accidentali; At inquit Arriag. hoc non ſequi, quia hæc converſio habet pro termino ad quem primario ſolam ſubſtantiam. Sed nos tunc inferimus, ergo nullum accidens ponitur ex vi verborum formaliter, ut ipſe dicebat, ſed tantum concomitanter, quia non ponitur primariò, ſed ſecundariò, ex quo patet Arriag. in hac eadem reſponſione non ſatis ſibi conſtare. Tum quia cum dicitur, *hoc eſt Corpus meum*, non ponitur aliquid diſtrahens à veritate carnis, & oſſis, & hujuſmodi, ſed potius ut includit omnes partes ejus, quod eſt primò animabile, ſed ſi diceretur, *hoc eſt caro, vel os*, videretur fictio ponere terminum converſionis eſſe tantum materiam cum quibuſdam accidentibus, ergo multò magis in propoſito accipiendo corpus,